

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLMOUCI

Filozofická fakulta

Katedra ázijských štúdií

Bakalárska diplomová práca

Téma homosexuality v japonskej literatúre

The theme of homosexuality in the Japanese literature

Vypracovala: Veronika Glassová

Vedúci práce: Mgr. Sylva Martinásková

Olomouc, 2009

PODKLAD PRO ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

PŘEDKLÁDÁ:	ADRESA:	OSOBNÍ ČÍSLO:
GLASSOVÁ Veronika	Honce 154; Honce	F06766

NÁZEV TÉMATU ČESKY:

Téma homosexuality v japonské literatuře

NÁZEV TÉMATU ANGLICKY:

The theme of homosexuality in the Japanese literature

VEDOUcí PRÁCE:

Mgr. Sylva Martinásková - ASJ

ZÁSADY PRO VYPRACOVÁNÍ:

V bakalářské práci som sa rozhodla zaoberať vývojom zobrazenia tematiky homosexuality v histórii japonskej literatúry od klasických diel po diela súčasné, hlavne so zameraním na diela Jukia Mišimu. Cieľom mojej práce je hlavne zameranie sa na rozdiely v pohľade na homosexualitu medzi japonskými autormi a ich pohľad porovnať s názormi vo vybraných dielach západných autorov napr. J. Baldwin – *Giovanni's room, Another country*; A. Rice - *Interview With The Vampire, The Queen of the Damned*.

SEZNAM DOPORUČENÉ LITERATURY:

Primárna literatúra:

Ihara, Saikaku - *The Great Mirror of Male Love*

Natsume, Soseki - *Kokoro*

Murasaki Šikibu - *Gendži monogatari*

Mishima, Yukio - *Confessions of a Mask*

Mishima, Yukio - *Forbidden Colors*

Ueda, Akinari - *Tales of Moonlight and Rain: "Chrysanthemum Tryst"*

Sekundárna literatúra:

Keene, Donald - *Anthology of Japanese literature: from the earliest era to the mid-nineteenth century*

Keene, Donald - *Modern Japanese literature: from 1868 to present day*

Lilly, Mark - *Gay Men's Literature in the Twentieth Century*

Reichert, Jim - *In the Company of Men: Representations of Male-male Sexuality in Meiji Literature*

Watanabe, Tsuneo - *The Love of the Samurai Thousand Years of Japanese Homosexuality*

Prehlasujem, že som túto bakalársku diplomovú prácu vypracovala samostatne a uviedla úplný zoznam citovanej a použitej literatúry.

V Olomouci dňa .....

Anotácia

Táto bakalárska práca sa bude zaoberať zobrazením témy homosexuality v japonskej literatúre; rozdielmi v spracovaní, ktoré vznikli či už pod vplyvom postupného historického vývoja Japonska, alebo ovplyvnením japonskej kultúry a myslenia zahraničnou kultúrou. Bude zahŕňať i prehľad terminológie, ktorá sa používa alebo používala v minulosti na označenie homosexuality a s ňou súvisiacich termínov. Práca bude obsahovať postupnú historickú premenu japonskej spoločnosti a jej postoja voči homosexualite; prierez dielami klasickej i modernej japonskej literárnej tvorby so zameraním na tvorbu Mišimu Jukia¹ a jeho dve diela *Spoved' masky* a *Zakázané farby*. Ďalej sa bude venovať Mišimovmu jedinečnému štýlu vyjadrenia vzťahu medzi spoločnosťou a homosexuálne orientovanými postavami jeho diel. V záverečnej časti budú zmienené aj základné rozdiely medzi vybranými dielami literatúry japonskej a západnej.

Kľúčové slová

homosexualita, japonská literatúra, Mišima Jukio, západná literatúra

---

¹ - japonské mená budú v celej práci uvádzané v japonskom poradí, tj. priezvisko - meno

- práca bude obsahovať slovenskú transkripciu japonských mien, názvov i výrazov s výnimkou

Bibliografie, v ktorej bude zachovaná anglická transkripcia anglických prekladov japonských zdrojov

* názvy diel, citácie a parafrázy sú preložené do slovenského jazyka autorkou bakalárskej práce

Ďakujem vedúcej práce Mgr. Sylve Martináskovej za jej čas, rady a odborné vedenie bakalárskej diplomovej práce.

OBSAH

Úvod	7
1. Historický vývoj terminológie	10
2. Začiatky literatúry s homosexuálnou tematikou	12
2.1. Obdobie Asuka a Nara (6. – 8. storočie)	12
2.1.1. <i>Nihonšoki</i>	13
3. Klasická literatúra	15
3.1. Obdobie Heian (koniec 8. storočia – 12. storočie)	15
3.1.1. Murasaki Šikibu - <i>Príbeh princa Gendžiho</i>	16
3.2. Obdobie Edo (1603 – 1868)	16
3.2.1. Ihara Saikaku - <i>Päť rozkošnic</i> - “Poviedka o Gengobeiovi hore lásky”	18
3.2.2. Ueda Akinari - <i>Rozprávanie počas mesiaca a dažďa</i> - “Modrá kapučňa”	19
4. Moderná literatúra	21
4.1. Obdobie Meidži (1868 – 1912)	21
4.2. Obdobie po Meidži do konca druhej svetovej vojny (1912 – 1945)	23
4.2.1. Nacume Sóseki - <i>Kokoro</i>	24
4.3. Obdobie po druhej svetovej vojne	25
4.3.1. Mišima Jukio	26
4.3.1.1. Mišima Jukio - <i>Spoveď masky</i>	27
4.3.1.2. Mišima Jukio - <i>Zakázané farby</i>	32
4.3.2.1. Špecifické znaky tvorby Mišimu Jukia	38
5. Porovnanie zobrazenia homosexuality v japonskej a západnej literatúre	40
5.1. Vplyv starovekej literatúry	40
5.1.1. Antická literatúra	40
5.1.2. <i>Biblia</i>	40
5.2. História homosexuality v literatúre Západu	41
5.3. Hlavné rozdiely	42
Záver	45
Summary	47
Bibliografia	48

Úvod

Hlavným cieľom tejto bakalárskej práce je zobraziť stanovisko japonských spisovateľov a japonskej spoločnosti voči homosexualite v porovnaní so Západom a literatúrou Západu. Dôležitú súčasť tvorí analýza diel japonskej literatúry v súvislosti s homosexualitou, najmä rozbor diel a postáv Mišimu Jukia, a taktiež historický prierez spoločenskými podmienkami, ktorý znázorňuje prostredie, v ktorom sa jednotlivé diela vyvíjali.

Pri písaní práce je využitá deduktívna metóda, prevažne pri zisťovaní vzťahu jednotlivých autorov k homosexualite, ktorý je ďalej posudzovaný na základe spracovania diel a charakteristiky, prípadne i konania postáv, ktoré majú homosexuálne sklony. Významným zdrojom na dedukciu postojov jednotlivých autorov je aj ich biografía a celková literárna tvorba.

Postoj japonskej spoločnosti je vytvorený na základe historických faktov, kultúrnych aspektov konkrétneho obdobia i právnych obmedzení, ktoré sa vzťahovali na homosexualitu ako súčasť spoločnosti.

Na porovnanie vývoja homosexuality v Japonsku má slúžiť popis homosexuality v západnej literatúre a jej postavenie v spoločnosti Západu.

Sigmund Freud radí homosexuálov do dvoch kategórií - tí, ktorí si vyberajú ako svoje objekty mužov, o ktorých sa môžu starať s materinskou láskou,² alebo tí, ktorých túžba po matke bola nahradená materinskými mužmi, ktorí ich ochraňujú pred Oidipovým komplexom i pred krutým otcom.³ No väčšina homosexuálov je schopná identifikovať sa aj s rolou „dávajúcej matky i závislého syna.“⁴

---

² vid' Otto F. Kernberg, M.D., *Agression in Personality Disorders and Perversions* (New Haven: Yale University Press, 1992) 281.

³ vid' Kernberg 281.

⁴ Kernberg 281.

Homosexualite, alebo láske k rovnakému pohlaviu, sa v dnešnej modernej demokraticko-liberálnej spoločnosti venuje mnoho priestoru v diskusiách ohľadne legálneho uzatvárania manželstiev alebo adopcie. Hlavnými témami sú najmä vplyvy homosexuálneho páru na psychický, prípadne sexuálny vývoj detí, na ďalšie smerovanie spoločnosti k liberálnosti a tolerantnosti, ale i vzťah náboženstiev k homosexuálom.

Otázky verejného názoru na homosexualitu sa nevyhli ani japonskej spoločnosti. Pretože japonská kultúra, ako jedna z mála, nie je pod vplyvom kresťanského obrazu morálnosti a západné postoje a myslenie na ňu mali vplyv až neskôr, zachovala si svoje špecifickú až do moderných dôb. No zároveň o to viac ju západné myšlienkové prúdy ovplyvnili v modernej dobe.

V roku 1956 bol vydaný *Baišunbóšihó* (売春防止法 = Zákon zamedzujúci prostitúciu), ktorý definuje prostitúciu len ako ženskú aktivitu, preto je mužská prostitúcia v skutočnosti legálne povolená aj v dnešnom Japonsku.⁵ Čo je veľmi ojedinelým faktom v porovnaní s ostatnými krajinami.

Hlavným ideologickým vplyvom neázijskej literatúry bola Biblia a kresťanstvo, ktoré jasne odsudzovali homosexuálne vzťahy, a homosexuálne orientovaní ľudia nemali nádej dostať sa do Božieho kráľovstva, pokiaľ sa nevzdali svojich túžob, nepožiadali o odpustenie a nestali sa heterosexuálmi. V modernej dobe síce tento trend upadá, ale existuje mnoho konzervatívcov, ktorí homosexualitu považujú za psychickú poruchu alebo chorobu.

Naopak homosexualita v Japonsku bola do reforiem Meidži vnímaná ako súčasť spoločnosti. K jej rozšíreniu došlo prevažne počas samurajskej spoločnosti v období Edo a jej pôvodný význam upadol zároveň s úpadkom samurajskej vrstvy, keď sa smerovanie Japonska preorientovalo z feudálnej spoločnosti na spoločnosť modernú. Predmoderné Japonsko sa stotožňovalo s teóriou - „...nebolo to pohlavie partnera,

---

⁵ vid' Gregory M. Pflugfelder, *Cartographies of Desire: Male-male sexuality in Japanese Discourse 1600 – 1950* (Berkeley, California: University of California Press, 2007) 157.

ktoré určovalo kvalitu pohlavného styku, ale estetické a etické okolnosti jeho uskutočňovania.“⁶ No v modernej dobe sa tento tolerantný postoj vytratil.

V modernom Japonsku pretrvávajú stereotypné názory, a to najmä v spoločnosti, ktorá nie je detailne zasvätená do terminológie súvisiacej s homosexualitou. Pojem *gei* predstavuje zženštilého muža a mužská homosexualita sa zamieňa so snahou mužov získať feminíne črty či vystupovanie, hoci tento pojem pokrýva škálu zženštilých i maskulínnych homosexuálov.⁷

Napriek podobnému kultúrnemu a spoločenskému vývoju Japonska i Západu v poslednom storočí sú i naďalej viditeľné mnohé zásadné rozdiely vo vyobrazení homosexuálnej tematiky.

---

⁶ Pflugfelder 286.

⁷ vid' Shigeko Okamoto, and J.S. Shibamoto Smith, eds. *Japanese Language, Gender, and Ideology: Cultural Models and Real People* (Oxford: University Press, 2004) 95.

1. Historický vývoj terminológie

Rozdiel medzi Západom a Japonskom dlhú dobu pretrvával i v pojmoch používaných na označenie homosexuality a heterosexuality. Japonsko sa prispôbilo západnému trendu až v dvadsiatom storočí, keď sa začal používať termín *dóseiai* (同性愛 = láska k rovnakému pohlaviu), ktorý pomenúval homosexualitu oboch pohlaví. Do tohto obdobia takýto pojem neexistoval.

Používal sa hlavne termín *nanšoku* (男色, 男 = muž; 色 = farba), ktorý označoval mužskú homosexualitu a *džošoku* (女色, 女 = žena; 色 = farba), ktorý vyjadroval len vzťah medzi mužom a ženou. Oba pojmy pochádzajú z budhistického spôsobu myslenia, ktorý sa dostal do Japonska z Číny, kde farby (色) predstavujú vizuálnu formu sveta, voči ktorej ľudia pociťujú túžbu.⁸

V pätnástom storočí došlo k rastu obchodných aktivít a zároveň k rozvoju vydavateľského priemyslu, vzniká pojem *micudó* (密道 = skrytá cesta), ktorý vyjadruje, že aj skryté stránky ľudského života sa stávajú témami populárnych kníh. V tejto dobe došlo k popularizácii diel s témou *micudó*.⁹

V období Edo (17. – 19. stor.) sa v literatúre najčastejšie používali výrazy *nanšoku* a *šudó* (衆道 = cesta mladých).¹⁰ Rozšírené boli vzťahy medzi starším patrónom a mladíkom. Starší muž bol označovaný pojmom *nendža* (ねんじゃ) a mladík pojmom *wakašu* (若衆). Existoval aj pojem *kagama* (陰間), ktorý ale pomenúval prostitútov, ktorí neboli zameraní výhradne na mužské pohlavie a v staršom veku mohli prijímať klientov aj mužského, aj ženského pohlavia.¹¹

Na začiatku dvadsiateho storočia sa na označenie homosexuálov mužského pohlavia používal pojem *okama* (おかま). No ten istý výraz v dvadsiatych a tridsiatych rokoch označoval len mužov, ktorí boli pasívnou polovicou homosexuálnej dvojice, často mali ženské rysy alebo napodobňovali ženské chovanie.

---

⁸ vid' Pflugfelder 25.

⁹ vid' Pflugfelder 28.

¹⁰ vid' Pflugfelder 26.

¹¹ vid' Pflugfelder 38.

V predvojnovom období sa v Ósake začal používať termín *gata* (がた), ktorý vznikol z pojmu *onnagata* (女形), ktorý pôvodne označoval mužských hercov hrajúcich výlučne ženské úlohy v divadle kabuki. V Tokiu sa po druhej svetovej vojne ujal termín *gorensan* (ごれんさん).¹²

Neskôr hlavne pod vplyvom vedeckého a lekárskeho pohľadu na homosexualitu sa začal používať termín *dóseiaiša* (同性愛者). Ďalšie výrazy boli prenesené z angličtiny napríklad *gei* (ゲイ = gay) alebo *homosekušaru* (ホモセクシャル = homosexuál). V súčasnej dobe sa používajú termíny *tači* (タチ od slovesa 立つ = stáť), *seme* (セメ, 攻め = útok) na označenie dominantného partnera, ktorý má vo vzťahu skôr mužskú funkciu, a *neko* (ネコ, 猫 = mačka), *uke* (ウケ, od slovesa ukeru - 受ける = prijať, akceptovať) pre submisívneho a pasívneho partnera, ktorý preberá ženskú úlohu.

Špecifické výrazy vzťahujúce sa na ženskú homosexualitu sú *rezu* (レズ = lesbička) a *onabe* (おなべ = transvestita ženského pohlavia). Pre obe platí, že si vyberajú partnerku ženského pohlavia. *Rezu* sú ženy, ktoré akceptujú svoje ženské pohlavie a i napriek tomu sú ich partnerkami ženy. *Onabe* sa rozhodli pre ženskú partnerku, no svoju identitu vnímajú ako mužskú.¹³

---

¹² vid' Pflugfelder 323.

¹³ vid' Okamoto 209.

2. Začiatky literatúry s homosexuálnou tematikou

2.1. Obdobie Asuka a Nara (6. – 8. storočie)

Obe obdobia sa vyznačujú silným kultúrnym vplyvom pevninských štátov Kórey a Číny. Čína ovplyvňovala Kóreu, cez ktorú sa nové myšlienkové prúdy, vynálezy a kultúra dostávali do Japonska. Týmto spôsobom došlo aj k prevzatiu budhizmu v roku 538 a jeho oficiálnemu prijatiu o sedemnásť rokov neskôr.

Japonskí panovníci dokonca vysielali posolstvá do Číny so zámerom získania vedomostí, ktoré boli prevzaté a modifikované domácimi vzdelancami.¹⁴

Japonskú kultúru okrem budhizmu ovplyvnil aj konfucianizmus, ktorý kládol veľký dôraz na lojalitu medzi pánom a jeho poddaným. (Takéto vzťahy sa stali významnými prevažne v období Edo a zosobňoval ich vzťah samuraj - pán, ktorý bol častým námetom v dielach s témou *nanšoku*.)

Po prijatí budhizmu sa urýchlilo tempo kultúrneho rozvoja Japonska a japonská literatúra bola pod silným vplyvom čínskych diel. Mnoho autorov sa venovalo napodobovaniu, občas aj kopírovaniu čínskych námetov, ktoré umiestnili do japonského prostredia. Týmto spôsobom sa pravdepodobne japonskí vzdelanci zoznámili aj s literatúrou, ktorá obsahovala staré čínske legendy a príbehy, v ktorých sa objavovali náznaky homosexuálnych vzťahov.

V období skorej konfuciánskej kultúry bol postoj voči mužskej homosexualite pozitívny a existovalo veľké množstvo literatúry, ktorá oslavovala vzťahy medzi mužmi. Táto literatúra bola rozšírená najmä medzi vyššou vrstvou obyvateľstva.¹⁵

Na konci obdobia Nara došlo k vzrastu počtu mníšskych kláštorov v Japonsku. Budhistickí mnísi, ktorí žili podľa pravidiel - život je utrpenie a príčinou tohto utrpenia je žiadostivosť, ktorú je možné odstrániť jedine asketickým spôsobom života,¹⁶ sa stali častými postavami diel s témou vzťahu medzi rovnakým pohlavím.

---

¹⁴ vid' Edwin O. Reischauer, Albert M Craig, *Dějiny Japonska* (Praha: Lidové Noviny, 2001) 15.

¹⁵ vid' Jeffrey Weeks, et al., eds. *Sexualities and society: a reader*. (Cambridge: Polity Press, 2003) 48-49.

¹⁶ vid' Reischauer 22.

Na konci týchto príbehov bolo možné nájsť ponaučenie. Títo žiadostiví mnísi boli príkladom nevhodného správania a osvietenie mohli dosiahnuť, až keď sa znova vrátili k askéze.

V období Asuka a Nara literatúra *nanšoku* ešte nebola veľmi rozvinutá a určite nepatrila medzi populárnu literatúru ako v období Edo. Kvôli nedostatočnému vzdelaniu bežného obyvateľstva boli tieto diela určené len pre vzdelané vrstvy obyvateľstva, ktoré ovládali čínske znakové písmo, napríklad učenci a mnísi.

2.1.1. *Nihonšoki*

Kronika *Nihonšoki* (日本書紀), prekladaná ako *Japonské záznamy*, ktorá bola skompilovaná v roku 720, patrí medzi najstaršiu japonskú literatúru. Zároveň je to pravdepodobne aj najstaršie dielo, v ktorom je možné nájsť zobrazený vzťah medzi osobami rovnakého pohlavia.

V deviatej kapitole, ktorá sa venuje vláde cisárovnej Džingó, je spomenutý príbeh dvoch mníchov, ktorý je tu nazývaný ako “Hriech Acunahi” (*Acunahi no cumi* - 阿豆那比の罪). Tento hriech viedol k tomu, že deň bol rovnako temný ako noc. Mních zo Šinu a mních z Amano boli veľmi dobrými priateľmi, no mních zo Šinu ochorel a zomrel. Jeho priateľ za ním dlho smútil a túžil s ním zdieľať spoločný hrob. Preto si ľahol vedľa jeho mŕtveho tela a taktiež umrel. Obe telá boli pochované do jedného hrobu a odvtedy bol v tejto oblasti deň nerozoznateľný od noci. Až keď boli ich telá pochované oddelene, počas dňa opäť začalo svietiť slnko.¹⁷

Tento príbeh akoby v sebe niesol morálne ponaučenie – každý hriech, ktorého sa dopustíme, bude potrestaný bohmi. Je tu možné vidieť podobnosť s kresťanskou tradíciou zhrešenia, ale je veľmi nepravdepodobné, aby izolovaný národ, akým v tejto dobe Japonci boli, čerpal z kresťanskej tradície, ktorá v tom čase v Japonsku nebola známa a oboznámili sa s ňou až o mnoho storočí neskôr.

Pravdepodobnejšie je, že tu autor vychádzal z tradície budhizmu a opisuje tu potrestanie mníchov, ktorí sa namiesto asketického života v odriekaní a modlitbách, venovali svojmu priateľstvu, teda podľašli žiadostivosti.

---

¹⁷ vid' prekl. W.G.Aston, *Nihongi: chronicles of Japan from the earliest times to A.D. 697* (Tokyo: Charles E. Tuttle Co., 1993) 238.

No je možné, že autor sa iba rozhodol zapojiť do príbehu fantastické prvky, ktoré umožňovali dokázať vládcovu jedinečnosť. Preto cisárovná, ktorá dokonca dokázala vrátiť dňu slnečný jas a zmazať hriech oboch mníchov, je niekým výnimočným, kto si zasluhoval úctu a obdiv.

3. Klasická literatúra

3.1. Obdobie Heian (koniec 8. storočia – 12. storočie)

V roku 806 prináša budhistický mních Kóbo Daiši nové učenie a zakladá sektu Šingon.¹⁸ Práve Kóbo Daiši pravdepodobne priniesol praktiky týkajúce sa mužskej homosexuality z Číny do Japonska na začiatku deviateho storočia.¹⁹ Budhistickí mnísi, žijúci prevažne v kláštoroch, mali zakázané nadväzovať vzťahy so ženami, preto im homosexuálne vzťahy poslúžili ako alternatívne riešenie.

Obdobie Heian sa vyznačuje snahou o návrat k typicky japonským zvykom a hodnotám, objavujú sa tendencie potlačiť prijímanie kultúry z Číny, hoci Čína mala i naďalej veľký vplyv na vývoj Japonska. Japonskí učitelia, ktorí boli už dostatočne zbehlí v riadení štátu, začali venovať viac síl na podporu domácich tradícií.

Heian bolo zároveň obdobím hospodárskeho rastu, zvyšovania gramotnosti obyvateľstva a záujmu o kultúru, v ktorej sa kládol dôraz hlavne na krásu a dojem. Dôležitý bol dobrý vkus, vhodné oblečenie, obradnosť a znalosť skladania básní.²⁰ Rozvinul sa aj zvyk milostných dobrodružstiev mimo manželstvá, ktoré boli častými námetmi literárnych diel, napríklad *Príbeh princa Gendžiho* (*Gendži monogatari* - 源氏物語), *Príbeh z Ise* (*Ise monogatari* - 伊勢物語) alebo *Príbeh pána Sagoromoa* (*Sagoromo monogatari* - 狭衣物語).

Zvýšený záujem o estetiku a krásu viedol k vzrastu starostlivosti o zovňajšok i u mužov, ktorí sa rovnako ako ženy stali objektmi záujmu a túžob oboch pohlaví, či už kvôli svojmu vzhľadu, postaveniu alebo nadaniu. Homosexuálne vzťahy sa neskôr rozšírili aj medzi vyššie vrstvy obyvateľstva.

Trend udržiavania vzťahov medzi vyššie postavenými šľachticmi a mladíkmi pokračoval aj v období Kamakura (koniec 12. stor. – prvá polovica 14. stor.) a Muromači (prvá polovica 14. stor. – koniec 16. stor.) a najväčší rozmach dosiahol v období Edo, ktoré bolo zlatým obdobím pre literatúru *nanšoku*.

---

¹⁸ vid' Reischauer 26.

¹⁹ vid' Pflugfelder 50.

²⁰ vid' Reischauer 30, 35.

3.1.1. Murasaki Šikibu - *Príbeh princa Gendžiho*

Dielo *Príbeh princa Gendžiho* dokončila dvorná dáma Murasaki Šikibu začiatkom jedenásteho storočia a považuje sa za prvý román na svete. Opisuje v ňom život jedinečného princa Gendžiho, ktorý svojím krásnym zjavom zaujal nie len ženy ale i mužov.

„Princ predstavený vojenského úradu Hjóbukjó sa tiež raduje z toho, ako je k nemu Jeho Výsosť Gendži vľúdny a otvorený. A ako je pane vznešený a prítlačlivý! Predstaveného vojenského úradu by ani vo sne nenapadlo, že by sa tento pán mohol raz stať jeho zaťom. On sám skôr svojho spoločníka oceňuje očami zvodcu, ktorý by v ňom rád zbadal ženu.“²¹

Sám princ Gendži nebol priberčivý, čo sa týka pohlavia a ľahko sa zamiloval. Jeho jediným cieľom bolo nájsť dokonalú krásu, no každá dáma, ktorú našiel, predsa len mala nejakú drobnú chybičku.

Silnou láskou zahorel voči dáme Vistárii, ktorá hoci ho tiež milovala, uvedomovala si nevhodnosť takéhoto vzťahu a voči princovi sa tvárila odmietavo. Princ si ako jej náhradu našiel jej mladého brata, ktorý bol jeho pážaťom

„O čo bola sestra chladnejšia, o to milší a prítlačlivejší je teraz pre Jeho Veličenstvo tento chlapec...Drobné teličko a nie príliš dlhé vlásky, ktorých sa princ v tme dotýka, Jeho Výsosť veľmi vzrušujú.“²²

V tomto diele sa Murasaki Šikibu pokúsila o zachytenie vtedajšej doby a zvykov, preto vzťahy medzi mužmi neboli pravdepodobne ničím výnimočným. Mnoho mužov si vydržiavalo niekoľko mileniak a milencov bez vedomia ich manželiek, ktoré ale o týchto záletoch často tušili.

3.2. Obdobie Edo (1603 – 1868)

V období Edo sa objavili prvé pokusy o reguláciu a kontrolu homosexuálnych aktivít. No zákony, ktoré boli rozširované vďaka tlačiarenskému priemyslu, sa často líšili od skutočných zákonov, ktoré určovali bolestivé tresty. Keďže authority sa

---

²¹ Murasaki Šikibu, *Príběh pince Gendžiho I* (Praha - Litomyšl: Paseka, 2002) 223.

²² Murasaki Šikibu, 103-104.

v dobe Edo snažili udržať hlavne sociálnu hierarchiu a politickú stabilitu, otázka homosexuality pre nich nebola až natoľko dôležitá, kým nebola v rozpore s ich politickými cieľmi.²³

Príkladom je zákaz šógunátu vzťahujúci sa na divadlo kabuki, ktoré bolo v sedemnástom storočí i skrytým strediskom prostitúcie. Najprv boli v roku 1629 zakázané čisto ženské a zmiešané skupiny. Neskôr v roku 1652 bolo zakázané i kabuki s mladými mužmi a povolené bolo jedine kabuki so zrelými mužskými hercami. Týmto chceli zabrániť rozvoju prostitúcie a zároveň prevychovať samurajov, ktorí mali byť vzorom pre zvyšok obyvateľstva, no namiesto toho sa často uchýľovali k násiliu a využívali sexuálne služby mladých hercov.²⁴

V druhej polovici sedemnásteho storočia vrcholí meštianska kultúra - toto obdobie sa nazýva taktiež *Genroku*. Centrom meštianskej kultúry bolo Edo a Ósaka. Došlo aj k ďalšiemu rozmachu vydavateľstiev, ktoré vydávali literatúru od odbornej až po pornografickú.²⁵ Práve toto rozšírenie literatúry prispelo k popularizácii literatúry s témou homosexuality medzi rôznymi vrstvami obyvateľstva, prevažne samurajstvom.

Texty s témou mužskej homosexuality dovedy existovali len v ručne prepísaných kópiách alebo v prepisoch v čínskych znakoch. Preto sa dovedy štúdiom takýchto textov mohli venovať len veľmi vzdelaní ľudia ako napríklad budhistickí mnísi.²⁶

Jedným z diel, ktoré prispeli k popularizácii kníh s motívmi homosexuálnej tematiky, bolo dielo Jošidu Hanbeia *Jasné zrkadlo mužskej homosexuality (Nanšoku masukagami - 男色十寸鏡)* vydané v roku 1687. Obsahovalo napríklad návod na písanie ľubostných listov, správny spôsob starostlivosti o svoj zovňajšok a hygienu, opis použitia šminiek a zároveň radilo mladíkom, aby sa radšej vzdali vlastného života, ak by ich patrón začal zanedbávať svoju manželskú alebo politickú funkciu.²⁷

---

²³ vid' Pflugfelder 19.

²⁴ vid' Libuše Boháčková, Vlasta Winkelhöferová, *Vějíř a meč* (Praha: Panorama, 1987) 219-220.

²⁵ vid' Reischauer 106.

²⁶ vid' Pflugfelder 45-46.

²⁷ vid' Pflugfelder 52-56.

Edo bolo obdobím meštianstva a meštianskej kultúry zábavných centier, v ktorých prekvitalo využívanie služieb prostitútok, no zároveň populárna bola aj mužská prostitúcia, ktorá prispela k rozšíreniu homosexuality. Toto obdobie bolo taktiež zlatým obdobím pre homosexuálnu literatúru, ktorá bola najrozšírenejšia hlavne v sedemnástom storočí. Jej úpadok súvisel s celkovým postupným úpadkom tokugawskej spoločnosti, keď sa šógunát začiatkom osemnásteho storočia pokúsil o reformy, ktoré mali viesť obyvateľstvo k striedmosti.

3.2.1. Ihara Saikaku - *Päť rozkošnic* - “Poviedka o Gengobeiovi hore lásky”

Diela Ihary Saikakua sa vyznačovali zameraním prevažne na meštiansky spôsob života - prchavý svet zábavných štvrtí a mestského života. Častými protagonistami sú rozkošnice, mnísi a milenci. Opisoval ľudské vášne a túžby, ktoré často ovládajú myseľ aj konanie a môžu vyústiť až k posadnutosti.

Saikaku sa venoval aj homosexualite. Jedno z jeho najdôležitejších diel, *Veľké zrkadlo mužskej lásky (Nanšoku ókagami - 男色大鑑)*, patrí k dôležitým dielam obdobia Edo.

Príbeh “Poviedka o Gengobeiovi hore lásky” zachytáva osud milovníka mužov Gengobeia po smrti jeho veľkej lásky, Hačidžúra. Gengobei sa rozhodol stať sa mníchom a dal Budhovi sľub - „...nikdy nezatúžim po ženskej láske. Ale nemám to srdce a je pre mňa ťažké prestať milovať krásnych chlapcov s kaderou na čele.“²⁸ Počas cesty na posvätnú horu Kója stretáva mladého chlapca, do ktorého sa okamžite zamiluje. „...nežne sa spolu zhovárali, navzájom sa zaslúbili, ani nevedeli ako a v ich zaujatí tá jedna noc obsiahla tisíc nocí.“²⁹ No keď sa Gengobei na spiatočnej ceste zastaví u chlapca, zistí, že aj on už opustil pozemský svet.

„...mních Gengobei prežíval pravý smútok z pomínuteľnosti tých dvoch chlapcov a z úprimnej oddanosti Budhovej ceste si uplietol chatrnú chyžu

---

²⁸ Ihara Saikaku, *Päť rozkošnic. Největší rozkošnice* (Praha: Odeon, 1967) 192.

²⁹ Saikaku 188.

pod strmým svahom hory, odovzdal sa myšlienkam na cestu do oného sveta, s cestami rozkoše úplne skoncoval, a to si v skutku zaslúžilo chvály.³⁰

Hoci sa Gengobei vydal cestou mnícha, túžby po chlapcoch sa zbaviť nedokázal, preto ho v noci vždy navštevovali duchovia jeho dvoch lások. Jednej noci ho navštívi mladé dievča Oman v prestrojení za chlapca. Gengobei je dojatý jej vyznaním lásky a sľúbi jej čokoľvek, preto keď zistí, že Oman je v skutočnosti žena, nemôže ju odmietnuť.

Vzťahom s Oman ale Gengobei porušil Budhovu prísahu, preto sa na neho rútilo jedno nešťastie za druhým. Obaja žili v chudobe a pri živote ich držala len vzájomná náklonnosť. Po tomto ponaučení sa na nich opäť obrátilo šťastie, keď svoju stratenú dcéru Oman našli jej rodičia. Odvtedy si žili v prepychu a blahobyte.

Saikaku opäť použil príbeh vášne, ktorý mal čitateľa nielen zabaviť, ale aj upozorniť, aby sa držal svojich sľubov a kontroloval svoju žiadostivosť, aby ho neskôr nepostihol trest.

Gengobei vystupuje ako bežný mních, u ktorých nebola homosexuálna orientácia výnimočná. Všetci mnísi sa vzdali túžby po ženách, preto ako náhradu využívali vzťahy medzi rovnakým pohlavím, čím sa vyhli porušeniu prísahy.

Saikaku v tejto krátkej poviedke satirizuje mníšsku vierohodnosť a oddanosť Budhovi, no zároveň s mníchom súcíti, preto sa dielo končí šťastne, veď v zhýralosti meštianskej kultúry obdobia Edo bolo ťažké žiť v askéze a odriekaní.

3.2.2. Ueda Akinari - *Rozprávanie počas mesiaca a dažďa* - “Modrá kapučňa”

Rozprávanie počas mesiaca a dažďa (*Ugecu monogatari* - 雨月物語), zbierka strašidelných poviedok, ktoré boli inšpirované čínskymi príbehmi, vznikla koncom osemnásteho storočia³¹ a i dnes patrí medzi jedinečné diela predmodernej literatúry.

Poviedka “Modrá kapučňa” obsahuje príbeh opáta, ktorý sa zaľúbil do svojho mladého sluhu, no chlapec náhle ochorel a zomrel.

---

³⁰ Saikaku 189.

³¹ vid' Ueda Akinari, *Vyprávění za měsíce a deště* (Praha: Odeon, 1971) 183.

„Opát cítil, že bol olúpený o drahokam svojho srdca, ako keby mu búrka vytrhla ihlicu do vlasov. Plakal, až nemal slzy, kričal, až stratil hlas, a v tom priveľkom zármutku nedovolil telo ani spáliť, ani pochovať. Celé dni kládol svoju tvár na tvár mŕtveho a bral do svojich rúk jeho ruky. Nakoniec sa pomiatol a láskal sa s mŕtvym ako za dní, keď bol ešte živý, a pretože ho mrzelo, že telo sa rozkladá, sal jeho mäso a olizoval jeho kosti, až ho nakoniec celé zjedol.“³²

Dedinčania sa pomäteného opáta báli a považovali ho za démona. Dedinčanov i jeho hriešnu dušu nakoniec zachránil až majster zenbudhizmu Kain.

Ueda Akinari v poviedke síce označuje opáta za hriešneho, no jeho zhrešenie nesúvisí s láskou, ktorú cítil k chlapcovi, ale s konzumáciou chlapcových pozostatkov, k čomu ho donútila jeho vrúcna, no zároveň zhubná láska.

Atypickým znakom tohto diela je, že Akinari už v osemnástom storočí zobrazuje vzťah medzi dvoma mužmi ako rovnako pohlcujúci a silný, ako vzťah medzi mužom a ženou. Táto zaľúbenosť viedla opáta priam až k nekrofilii či kanibalizmu.

---

³² Akinari 152-153.

4. Moderná literatúra

4.1. Obdobie Meidži (1868 – 1912)

Počas éry Meidži sa manželstvo a rodina stali základom modernej spoločnosti, ktorý určoval ďalšie smerovanie japonského národa. Japonsko sa pokúsilo nastoliť centralizovanú a civilizovanú vládu. Nová vláda hodnotila obdobie Edo ako feudálne a jeho zvyky ako zastaralé, preto boli muži vystupujúci ako ženy a ženy vydávajúce sa za mužov, či akékoľvek homosexuálne vzťahy považované za necivilizované. Množstvo homosexuálnych párov muselo ukončiť svoj vzťah na nátlak rodiny, alebo spoločnosti.

Vznikla celá škála zákonov, ktoré sa snažili takéto aktivity limitovať a trestať. Štát považoval za civilizované len vzťahy medzi mužom a ženou. Túto myšlienku sa za pomoci kontrolovania tlačiarenského priemyslu snažil presadiť aj medzi obyvateľstvom, a preto bol obsah diel s témou homosexuality, ktoré patrili medzi veľmi populárne v období Edo regulovaný a dostali sa len na okraj literatúry, ktorá bola určená pre verejnosť. No i napriek snahám o cenzúru a prísnej kontrole homosexualita úplne nevymizla.³³

Vláda sa pokúsila zamedziť i homosexuálne styky medzi mníchmi, preto v roku 1872 zrušila mníšsky zákaz uzatvárania manželstva.³⁴

Vydávanie zákonov na zamedzenie homosexuality sa začalo v roku 1871 zrušením pôvodne platných zákonov z obdobia Edo, ktoré neurčovali žiadne tresty za pohlavný styk medzi dvoma mužmi. Bolo zakázané prezliekanie sa za osoby opačného pohlavia i počas festivalov, osláv alebo náboženských obradov. Výnimku tvorilo divadlo, v ktorom bolo mužským hercom povolené používať ženské kostýmy.³⁵

V roku 1873 bol vydaný zákonník *Kaitei ricurjó* (改定律令 = Zrevidované nariadenia), ktorý určoval tresty za pohlavný styk medzi mužmi a za znásilnenie mladistvých, mladších než pätnásť rokov, alebo za pokus o znásilnenie. Potreba

---

³³ vid' Pflugfelder 20.

³⁴ vid' Pflugfelder 198.

³⁵ vid' Pflugfelder 151-152, 158.

takéhoto zákona nevznikla pod vplyvom západných zákazov praktizovania sodomie, ale na základe vzrastajúceho počtu pohlavných stykov na školách. Tento zákonník bol vytvorený pod vplyvom prevažne čínskych a z menšej časti aj francúzskych zákonov. No bol miernejší než jeho čínsky variant.³⁶ Prekvapivé je, že napriek tomuto zákonu nedošlo k mnohým prípadom odsúdenia a tak boli tresty za homosexuálne styky zrušené v roku 1881.³⁷

Liberálnejšie zákony obsahoval *Kjúkeihó* (旧刑法 = *Starý trestný zákonník*), ktorý sa dostal do platnosti v roku 1882. Akýkoľvek sexuálny styk medzi plnoletými osobami sa stal súkromnou záležitosťou a ilegálny bol len v prípade použitia násillia, alebo ak bola jedna z osôb mladšia než trinásť rokov.³⁸

Kjúkeihó v roku 1907 nahradil zákonník *Keihó* (刑法 = *Trestný zákonník*), ktorý zvýšil tresty oproti pôvodným hodnotám obsiahnutým v *Kjúkeihó*, no tieto tresty naďalej ani zďaleka nezodpovedali trestom v západných krajinách.³⁹ V dávnej minulosti boli dokonca za homosexualitu uskutočňované tresty smrti vo forme upálenia, obesenia či pochovania za živa.⁴⁰ V Anglicku počas obdobia vlády kráľovnej Viktórie prevládali miernejšie tresty, najmä po vydaní Dodatku k trestnému právu (*Criminal Law Amendment Act 1885*) v roku 1885, ktorý zakazoval vzťahy medzi dospelými mužmi a trest za nedodržanie zákona bol stanovený na maximálne dva roky väzby s vykonávaním ťažkej práce alebo bez.⁴¹

V Japonsku platilo, že ak počas pokusu uskutočniť pohlavný styk alebo počas samotného styku došlo k zraneniu alebo usmrteniu jedného z aktérov, ten druhý bol odsúdený na tri roky väzenia. Tento kódex takmer bez zmien platí až do dnešnej doby.⁴² Stále platný je i Článok 176 zákonníka *Keihó č.45 / 1907* (刑 - 明治四十年法

---

³⁶ vid' Pflugfelder 159-161.

³⁷ vid' Mark J. McLelland, *Male Homosexuality in Modern Japan: Cultural Myths and Social Realities* (Routledge, 2000) 26.

³⁸ vid' Pflugfelder 168.

³⁹ vid' Pflugfelder 177.

⁴⁰ vid' Leslie J. Moran, *The homosexual(it)y of law*. (London: Routledge, 1996) 23.

⁴¹ vid' Moran 99.

⁴² vid' Pflugfelder 178.

律第四十五号), ktorý určuje trest šesť mesiacov až desať rokov za obscénosti vykonané násilne na osobách starších ako trinásť rokov a u osôb mladších než trinásť rokov i v prípade nenásilnosti činu.⁴³

Došlo k zmene oproti obdobiu Edo, počas ktorého boli homosexuálne vzťahy považované za nevhodné hlavne kvôli porušovaniu sociálnej hierarchie medzi hlavnými aktérmi. V období Meidži sa kládol dôraz najmä na zodpovednosť. Preto sa spoločnosť verejným nátlakom a zákonmi snažila zabrániť sexuálnemu styku s neplnoletými osobami.

Na konci obdobia Meidži došlo k zvýšeniu záujmu o sexualitu nie len z lekárskeho a vedeckého pohľadu, ale aj zo strany verejnosti. No netýkalo sa to homosexuality, pretože bola považovaná za nevhodnú a nemorálnu.

4.2. Obdobie po Meidži do konca druhej svetovej vojny (1912 – 1945)

„...lekársko-vedecký model sexuality, ktorý získal všeobecné uznanie na začiatku dvadsiateho storočia, začal kvalifikovať sexuálne správanie pomocou termínov ‘normálnosť’ (*džótai* - 常体) a ‘zvrátenosť’ (*hentai* - 変体);...“⁴⁴ Homosexualita bola zaradená medzi zvrátené sexuálne správanie. Do novín a časopisov začali prispievať čitatelia, ktorí sa chceli podeliť so svojimi zážitkami a pocitmi, čo viedlo k preskúmaniu homosexuálneho správania a k rozvinutiu samotnej sexuológie ako vedy. Homosexualita nabrala aktívny ráz a nebola už len objektom lekárskeho popisu, dostala sa do všeobecného povedomia verejnosti a mnoho čitateľov orientovaných na rovnaké pohlavie zrazu stratilo pocit osamelosti, ktorý pociťovali pri predstave, že práve oni sú jedinými vyznávačmi zvrhlej lásky.⁴⁵

Rozvíjali sa diskusie ohľadne homosexuality, či už z vedeckého alebo laického postoja. Neurológ Kure Šúzó apeloval na všetky ženy, ako budúce matky, aby zabránili svojim deťom „aby sa stali obeťami tejto strašnej choroby.“⁴⁶ V mnohých

---

⁴³ vid' *Penal Code (Act No.45 of 1907)* 2006, 30. marec 2009

<http://www.cas.go.jp/jp/seisaku/hourei/data/PC_2.pdf>.

⁴⁴ Pflugfelder 286.

⁴⁵ vid' Pflugfelder 291, 295, 299.

⁴⁶ Pflugfelder 303.

časopisoch sa objavila teória britského socialistu Edwarda Carpentera, ktorá tvrdí, že „láska k rovnakému pohlaviu prispeje ku kultúrnemu rozvoju ľudstva.“⁴⁷ Prevažne v dvadsiatych rokoch sa rozvinula aj teória, ktorá spájala homosexualitu so zločinom, mnoho kriminológov sa snažilo nájsť súvislosti medzi kriminalitou a sexuálnou orientáciou vrahov. Tento predpoklad bol podporovaný aj novinovým priemyslom, ktorý uverejňoval mnoho príspevkov, ktoré vytvárali priame spojenie medzi homosexualitou a zločinmi, i keď to boli len dohady⁴⁸

Vďaka rozvoju tlačiarenského priemyslu došlo k popularizácii diel s témou sexuality. Mnohé z nich opisovali vlastné autorove skúsenosti či už s opačným alebo rovnakým pohlavím. Ako literárny žáner sa začal rozvíjať román písaný v prvej osobe, čo prispelo k stotožňovaniu sa čitateľov s dielami, ktoré mali väčší vplyv na psychiku čitateľa než opisné romány písané v tretej osobe.

Hlavne v tridsiatych rokoch sa rozvíja mužská prostitúcia a hoci sa polícia usilovala o jej potlačenie, neexistoval zákon, ktorý by im umožnil akokoľvek zasahovať, preto sa snažili podsvetie prostitúcie aspoň regulovať, hoci nebola až tak dobre organizovaná ako prostitúcia v období Edo.⁴⁹

Mužská prostitúcia bola považovaná za zvrhlý symbol toho, že aj Japonsko patrí medzi civilizované moderné krajiny a v tomto ohľade v ničom nezaostáva za západnými krajinami.⁵⁰

4.2.1. Nacume Sóseki - *Kokoro*

Kniha *Kokoro* (*Kokoro* - 心) bola vydaná na prelome éry Meidži a Taišó, v období veľkých politických a sociálnych zmien, keď sa Japonsko v krátkom období snažilo o prechod z feudálnej spoločnosti k demokracii.

Rozdiely v spôsobe myslenia v období Meidži a nastupujúcou demokraciou sú aj témou Sósekiho diela *Kokoro*, v ktorom sa odohráva príbeh medzi mladým študentom a mužom, ktorého nazýva Sensei. „Študent, ktorý si uvedomí, že niečo

---

⁴⁷ Pflugfelder 307.

⁴⁸ vid' Pflugfelder 311-312, 316.

⁴⁹ vid' Pflugfelder 319, 320.

⁵⁰ vid' Pflugfelder 324.

chýba v živote tejto naoko šťastnej dvojice, je stále viac a viac priťahovaný Senseiom.⁵¹ Prvé dve časti knihy zobrazujú rastúce nadšenie a obľubu s akou sa obaja muži stretávali a ich vzájomnú rastúcu náklonnosť. „Sensei a študent sú obaja osamelí, preto potrebujú spoločnosť jeden druhého...“⁵²

Hoci vzťah medzi Senseiom a hlavným hrdinom nie je, čo sa týka sexuálnej stránky, explicitne homosexuálny a nie je v diele ani zreteľne vyjadrený, mladý študent si vytvára k Senseiovi jedinečný vzťah „...začal som Senseia pravidelne navštevovať. Vždy som ho našiel doma. A čím viac som ho navštevoval, tým viac dychtivý som bol navštíviť ho znova.“⁵³

Kvôli sympatiám, ktoré cítil voči Senseiovi, bol ochotný odísť od otcovej smrteľnej postele, len aby sa s ním mohol ešte raz stretnúť. „...vbehol som do doktorovho domu. Chcel som sa doktora opýtať, či môj otec vydrží ešte ďalšie dva alebo tri dni. Chcel som ho prosieť, aby udržal otca pri živote ešte aspoň pár dní, injekciou alebo iným prostriedkom, aký bol v jeho silách. Nemal som čas na neho čakať.“⁵⁴

4.3. Obdobie po druhej svetovej vojne

Počas druhej svetovej vojny nedošlo k pokusom o likvidáciu homosexuality, ako tomu bolo vo fašistickom Nemecku,⁵⁵ no zároveň kvôli nedostatku surovín a sústredeniu priemyslu na vojenskú výrobu, vydavateľstvá a tlačiarenské spoločnosti sa nemohli zameriavať na produkciu literatúry ani časopisov so sexuálnou tematikou.

Obdobie okupácie prinieslo ešte liberálnejší postoj voči sexualite, okupačná vláda podporovala slobodu vyjadrovania, zmiernila sa cenzúra a z Ameriky sa do Japonska dostávajú nové vedecké teórie, napríklad Freudov postoj voči sexualite. V roku 1952 dochádza k založeniu prvého časopisu *Adonisu*, ktorý sa zameriaval výlučne na

---

⁵¹ Donald Keene, *Dawn to the West: Japanese literature of the modern era* (New York: Columbia University Press, 1998) 339.

⁵² Keene 340.

⁵³ Natsume Soseki, *Kokoro* (Washington: Regnery Publishing, 2000) 11.

⁵⁴ Soseki 123.

⁵⁵ vid' Pflugfelder 326.

mužskú homosexualitu.⁵⁶ Názov časopisu pochádza z mena Adonisa, gréckeho boha vegetácie, ktorý svojou krásou zaujal i samotnú bohyňu Afroditu. Zrodil sa zo stromu myrhy, ktorá sa používa na povzbudenie túžby.⁵⁷ V modernej dobe sa Adonis považuje i za patróna homosexuálov.

V päťdesiatych rokoch sa začali zakladat' prvé bary pre homosexuálov a naďalej prekvitá mužská prostitúcia vo veľkých mestách, okrem Tokia ešte hlavne v Ósake.⁵⁸ Spisovatelia ako Minami Takao zastávali názor, že kapitulácia Japonska a jeho následná okupácia má na svedomí rozvoj homosexuálnej prostitúcie, ktorá je akoby metaforou oslabenia Japonska.⁵⁹

4.3.1. Mišima Jukio

Mišima Jukio, autor, ktorý tvoril v štyridsiatych až sedemdesiatych rokoch dvadsiateho storočia, bol veľkým znalcom japonskej klasickej literatúry. Mnohé klasické diela ovplyvnili jeho tvorbu⁶⁰ a pravdepodobne pod ich vplyvom sa v mnohých svojich dielach zaoberá témou homosexuality, napríklad v románoch *Zakázané farby* (1951, *Kindžiki - 禁色*),⁶¹ *Spoveď masky* (1949, *Kamen no kokuhaku - 仮面の告白*),⁶² v poviedke "Cigareta" ("Tabako" - "煙草"), ale aj vo svojom poslednom diele – tetralógii *More plodnosti – Chrám úsvitu* (*Hódžó no umi - Akacuki no tera - 豊饒の海 - 暁の寺*), kde sa výnimočne zaoberá ženskou homosexualitou.

Nielen Mišimove diela, ale aj jeho život a smrť, boli témami mnohých diskusií. Po jeho samovražde v roku 1970 sa dokonca vytvorila teória o homosexuálnej mileneckej samovražde.⁶³ Mnoho ľudí nechcelo uverit', že by bol Mišima schopný

---

⁵⁶ vid' Pflugfelder 329-330.

⁵⁷ vid' Robert Graves, *Řecké mýty I* (Praha: Odeon, 1982) 72.

⁵⁸ vid' Pflugfelder 330.

⁵⁹ vid' Pflugfelder 333.

⁶⁰ vid' Keene 1174.

⁶¹ vid' Seiichi Yoshida, *Gendai Nihon Bungaku Nenpyō 2* (Tokyo: Chikuma shobō, 1958) 347.

⁶² vid' Yoshida 338.

⁶³ vid' Henry Scott Stokes, *The Life and Death of Yukio Mishima* (New York: Cooper Square Press, 2000) 264.

položiť svoj život pre ideály samurajského Japonska, ktoré sa postupne vytrácali s rastúcim napodobňovaním Západu. Ani Mišimove diela, či už tematicky, alebo spracovaním nenasvedčovali, že by práve Mišima bol tradičným autorom s tematikou tradičného Japonska. Preto bolo jednoduchšie vyhlásiť, že *seppuku* Mišimu a jeho stúpenca Mority bola samovražda dvoch milencov.

Postavy v jeho knihách sa ukrývajú pod umelou maskou a často sa sami stávajú obeťami svojej vlastnej hry, pretože sa strácajú medzi skutočnou realitou a realitou, ktorú vydávajú za skutočnú.

Mišima sa taktiež ocitol medzi dvoma realitami. Jedna, ktorej hlas doznieval ešte z obdobia stredoveku. Tradičná literatúra zobrazujúca homosexualitu ako bežnú súčasť spoločnosti, dokonca až ako symbol čistej lásky, ale zároveň takto orientovaní jedinci viedli klasický manželský život. Druhá, realita moderného Japonska, ktoré sa snažilo zbaviť sa tradícií, ktoré by mohli poburovať západný svet a brániť japonskej spoločnosti, aby sa v modernosti vyrovnala západným krajinám. V dielach západnej literatúry tolerancia voči homosexualite väčšinou nemala miesto a bola objektom kritiky spoločnosti.

4.3.1.1. Mišima Jukio - *Spoved' masky*

Knihá *Spoved' Masky* je rozdelená do štyroch kapitol a každá kapitola sa zaoberá určitou fázou psychického vývoja hlavného hrdinu, ktorý symbolizuje samotného Mišimu. Hoci toto dielo nie je Mišimovou autobiografiou, obsahuje mnoho autorových zážitkov a skúseností, ktoré boli upravené, aby sa hodili do konceptu diela.

Úvod knihy sa venuje detstvu hlavného hrdinu, ktoré bolo ovplyvnené jeho chorobou a útlou telesnou konštrukciou, no najmä prísnu výchovou starej mamy a nedostatkom mužského vplyvu. Tieto vplyvy neskôr pravdepodobne viedli k jeho nedostatku sebavedomia v prejavovaní svojho mužského charakteru. V mnohých aspektoch môžeme hlavného hrdinu považovať za zženštilého, slabého a pasívneho.

V detstve našiel únik pred realitou v rozprávkových fantazijných príbehoch, plných statočných a silných princov, ktorí boli vzormi práve vďaka svojej odvahe, no

nie pre Mišimovho hrdinu. On v nich našiel zaľúbenie kvôli ich násilnej smrti, ktorú si často predstavoval ako koniec rozprávky, namiesto tradičného šťastného konca.

„I keď som ako dieťa čítal každú rozprávku, ktorá sa mi dostala do ruky, nemal som rád žiadne princezné. Páčili sa mi jedine princovia, hlavne tí, ktorí boli zavraždení alebo zasvätení smrti. Do každého mladíka, ktorý bol zabitý, som bol zaľúbený.“⁶⁴

V druhej a tretej časti knihy dochádza ku konfrontácii s realitou, keď si hlavná postava uvedomuje, že pociťovanie sexuálneho vzrušenia voči rovnakému pohlaviu, s ktorým mala skúsenosti už v detskom veku pri čítaní kníh či pri prezeraní si obrazov gréckych atlétov nie je bežné, ba ani okolitou spoločnosťou tolerované.

„...musím hrať svoju rolu na tomto pódiu, bez toho, aby som niekedy ukázal svoje pravé ja...veril som, že keď sa hra už raz skončí, opona padne a publikum nikdy nebude mať možnosť vidieť herca bez šminky.“⁶⁵

Snaha dohrať svoju hru dokonca ho viedla k tomu, aby začal dúfať v svoju skorú smrť, ktorá by mu umožnila únik zo sveta, kde pre jeho skutočné pocity nie je miesto, a zároveň jeho predstava násilnej smrti na bojovom poli mu dávala šancu na dôstojnú smrť bez odhalenia jeho pravej tváre.

Mišimova postava si vytvára masku ako únik pred odsúdením zo strany spoločnosti.

„Odporná maškaráda sa začala...to, čo ľudia považovali z mojej strany za pózu, bola v skutočnosti křčovitá snaha brániť moju skutočnú povahu, a práve to, čo všetci považovali za moje skutočné ja, bola obyčajná pretváarka.“⁶⁶

Hoci o jeho náklonnosti voči rovnakému pohlaviu nikto netuší, zúfala pretváarka a maskovanie, aby nebol odhalený, ho vedú k tomu, aby sa snažil uzatvoriť svoje skutočné ja pod masku bežného mladíka, ktorý sa ničím nelíši od svojich rovesníkov.

---

⁶⁴ Yukio Mishima, *Geständnis einer Maske* (Hamburg: Rowohlt, 2007) 18.

⁶⁵ Mishima, *Geständnis einer Maske* 65.

⁶⁶ Mishima, *Geständnis einer Maske* 21.

Túto svoju druhú tvár musel nosiť nielen pred rodinou a spolužiakmi, na ulici pred bežnými ľuďmi, ale aj sám pred sebou, pretože paranoja a strach z odhalenia spôsobujú, že sa obával odhalenia v každom momente. Dokonca aj, keď ho pozoruje len vlastný odraz v zrkadle. Maska sa začína formovať a prirastať k jeho skutočnej tvári, začína vstrebávať aj ozajstné pocity a pretvára ich na to, čo chce vidieť okolie. Jedinečnosť jeho charakteru sa stráca pod spleťou pretváranky a sebaklamy, keď sa márne snaží presvedčiť sám seba, že miluje ženy a snaží dokázať celému svetu, že naozaj miluje Sonoko.

Sonoko, osemnásťročné dievča, do ktorého sa Mišimov hrdina snaží zamilovať a vytvoriť pred svetom, Sonoko i svojou maskou dojem dokonalého romantického vzťahu so šťastným koncom. No jeho pokusy sú márne, pretože sa spoza jeho nasadenej masky vždy ozve jeho skutočné ja:

„To čo cítiš, je to naozaj láska?...Neskrývaš sa pred faktom, že si v skutočnosti nikdy netúžil po žiadnej žene?...Predstavoval si si už aspoň raz Sonoko nahú?...mladík v tvojom veku nie je schopný pozrieť sa na dievča bez toho, aby si ju nepredstavil nahú.“⁶⁷

Umelý priam až křčovitý pokus byť ako všetci ostatní a dokázať si, že je schopný milovať ženy, kontrastuje s pasivitou, s akou prijal vzplanutie voči rovnakému pohlaviu. V detstve to bol obraz svätého Sebastiána, neskôr spolužiak Omi, či neznámi námorníci alebo len vysnení mladíci.

Vyobrazenie svätého Sebastiána, ktoré zahliadol ako malý chlapec, je pravdepodobne najsilnejšou spomienkou a zároveň najdôležitejším momentom, ktorý prebudil skryté túžby Mišimovej postavy. Závisí len na interpretácií, či je pravdepodobnejšie, že sa narodil už s vopred určenou sexuálnou orientáciou, alebo o nej rozhodol až tento okamih. Vyobrazenie svätého Sebastiána je obraz mladého muža, ktorý je pripútaný o strom, ruky má priviazané nad hlavou, okolo pásu ma uviazané biele súkno a hoci mu z pravého boku a ľavého podpazušia vytŕčajú šípy, nie sú tam žiadne stopy krvi a jeho tvár nesie pokojný výraz. Mišimov hrdina bol

---

⁶⁷ Mishima, *Geständnis einer Maske* 105.

týmto dielom očarený natoľko, že sa často staval pred zrkadlo do polohy svätého Sebastiana a pozoroval svoj odraz, hoci nebol ani zďaleka taký dokonalý.

Spolu s obrazom svätého Sebastiana, mal na vývoj jeho homosexuality vplyv aj jeho prvý reálny objekt túžby, ktorým bol jeho spolužiak Omi. Omi, ktorý vzbudzoval u ostatných spolužiakov závisť a obdiv svojou mohutnosťou, vyspelosťou a silou. Práve kvôli Omimu sa Mišimova postava orientovala len na silných mužov, ktorí sa vyznačovali hrubým správaním a ich myseľ nebola poškvrená prílišným intelektom a záľubou vo vzdelávaní. Skôr než intelektom vynikali fyzickou silou a silnou autoritou, ktorá z nich vyžarovala. A práve táto Omiho fyzická dokonalosť zmenila lásku na žiarlivosť, na nedosiahnuteľný sen byť ako Omi. Opäť sa prejavuje jeho zahanbenie z vlastného fyzického vzhľadu a krehkej telesnej stavby.

Spoved' masky je prepletená obrazmi násilia. Už v detstve začal hlavný hrdina pretvárať rozprávkové príbehy podľa svojich predstáv, predstavy mŕtvol a kaluží krvi ho neskôr sprevádzajú aj v jeho snoch a fantáziách. Tento motív tak ako hrdinova posadnutosť gréckym ideálom krásy majú pravdepodobne autobiografický charakter. Mišima „nehľadal krásu v japonskej ale v západnej minulosti, hlavne v klasickom Grécku...pre Mišimu bola minulosť reprezentovaná *masuraoburi* - maskulínnou tradíciou bojovníka.“⁶⁸

„...sám som si vo svojich snoch vytváral akési Krvavé divadlo. Tam, na mojom vražednom javisku, obetúvali mladí rímski gladiátori svoje životy, aby ma potešili...No nepovolil som šibenicu ani podobné mučiace nástroje, ktoré neumožňovali pohľad na potoky krvi....Aby sa predĺžil boj o život, muselo sa mieriť na brucho....V predstavách som zvykol pobožkať pery obete, ktoré sa šklbali na zemi v agónií.“⁶⁹

Krvavé predstavy vlastnej smrti a sny o brutálnych úmrtiach či kanibalistických obetách mladíkov prinášali už od detského veku Mišimovmu hrdinovi vzrušenie. Táto predstava sado-masochistického homosexuála, čo je kontroverzná kombinácia

---

⁶⁸ Keene 1183.

⁶⁹ Mishima, *Geständnis einer Maske* 58-59.

i pre dnešné Japonsko, je pravdepodobne dôvodom, prečo sa Mišimovi podarilo vybojovať si týmto dielom významné miesto v povojnovej japonskej literatúre.

Mišimov hrdina považuje svoju homosexuálnu orientáciu a jej vývoj k sado-masochizmu za vrodenu a vopred predurčenú, preto je mu umožnené stavať sa do polohy tragického hrdinu.⁷⁰ Okrem týchto fantázií je jeho sado-masochizmus viditeľný aj v jeho konaní. Sklony k sebatrýzneniu ho vedú k tomu, aby umelo udržoval pri živote vzťah k dievčaťu, ktorý nemá budúcnosť, a tým si spôsoboval psychickú bolesť. Aj napriek tomu, že vedel, že ich nečakajú žiadne ružové vyhliadky do budúcnosti, neúnavne sa presviedčal o láske k Sonoko, čo mu spôsobovalo mnoho vnútorného utrpenia pri myšlienke, že budúci život, ktorý by si s ňou mohol predstaviť, je pre neho nedosiahnuteľný. Zároveň tým masochisticky ponúkal Sonoko nádej na šťastný život po jeho boku a prizeral sa tomu, ako sa vplietá do jeho siete, aby ju nakoniec opustil.

Hlavného hrdinu nie je možné považovať len za sado-masochistického homosexuála, ale aj za homosexuálneho asexuála. Jeho predstavy a túžby nikdy neobsahovali žiadne obrazy sexuálneho aktu, len krv a násilie. Preto je možné, že samotný hrdina nemal záujem o styk s mužmi ani ženami.

Záver knihy prináša opätovné stretnutie Sonoko a hlavného hrdinu. No on venuje všetku pozornosť mladíkovi pri vedľajšom stole.

„Úplne som zabudol na prítomnosť Sonoko. Nemohol som už myslieť na nič iné, než na to, že on vyjde polonahý na horúcim letom zaliatu ulicu a zapletie sa do bitky...a ako mu ostrá dýka prereže brucho.“⁷¹

Na poslednej stránke knihy sa Mišimov hrdina opätovne uchýľuje k ľži, necháva Sonoko veriť, že už prišiel o panictvo so ženou, len aby si zachoval rozpadávajúcu sa masku a nezničil si svoj divadelný výstup.

Koniec diela je symbolom uzavretého bludného kruhu, z ktorého niet úniku a jedinou možnosťou, typickou pre Mišimovych hrdinov, je pretvarovať sa aj naďalej a za

---

⁷⁰ vid' Roy Starrs, *Deadly Dialects: Sex, Violence and Nihilism in the World of Yukio Mishima* (Kent: Japan Library, 1994) 33-34.

⁷¹ Mishima, *Geständnis einer Maske* 150.

žiadnu cenu neodhaliť svoje naozajstné city z obavy pred odsúdením a izoláciou. Hoci ich maska, ktorá sa skladá len z klamstiev a pretvárek, je určitým typom sebaodsúdenia a sebaizolácie.

4.3.1.2. Mišima Jukio - *Zakázané farby*

V tomto diele Mišima rozvíja teóriu britského sexuológa Havelocka Ellisa –

„Podľa Ellisa ženy sú fascinované mužskou silou, ale nemajú žiadnu mienku o mužskej kráse. Sú nesenzitívne takmer až slepé, súdne oko na mužskú krásu majú nie veľmi odlišné od bežných mužov. Citlivosť voči nezvyčajným krásam mužov je výhradnou vlastnosťou homosexuálov.“⁷²

Práve preto sú všetci homosexuáli očarení vzhľadom hlavnej postavy románu *Zakázané farby*, ktorou je mladý muž Juiči. Dokážu jeho dokonalosť oceniť viac než jeho manželka.

Všetkých homosexuálov spája určité spoločné puto, spoločné priateľstvo, ktoré medzi nimi existuje už od začiatku existencie a bude existovať naveky. Dokážu sa rozlúčiť bez toho, aby očakávali ďalšie stretnutie, alebo vážny vzťah. „Ich túžba je bližšie k metafyzike než k sexualite.“⁷³ Túžia uchopiť samotnú podstatu bytia.

Ich hlavným znakom je samota, ktorá sa zrkadlí v ich tvári. Napriek tomu, že sa v čisto mužskej spoločnosti snažia vyhnúť ženám, ich vplyv a vplyv heterosexuálnej spoločnosti má dopad i na ich životy ako temný tieň. Niektorí sa snažia ignorovať okolitý svet, iní sa mu snažia vyhnúť predstieraním navonok dokonalého vzťahu s opačným pohlavím, iní sa poddávajú ženskosti a snažia sa ju napodobniť.

Mišima v západnej, hlavne gréckej kultúre, obdivoval antické grécke sochy, ktoré predstavovali jeho ideál mužnosti. Tak ako Juiči, ktorý svojím vzhľadom a postavou akoby tento idál stelesňoval.

„Bol to úžasne krásny mladý muž. Jeho telo predčilo i sochy antického Grécka. Bol ako Apolón tvarovaný z bronzu umelcom peloponézskej školy. Prekypoval jemnou krásou a niesol taký ušľachtilý stĺp krku, také nežne

---

⁷² Yukio Mishima, *Forbidden Colors* (New York: Vintage International, 1999) 87.

⁷³ Mishima, *Forbidden Colors* 299.

zvažujúce sa plecيا, takú jemne širokú hrud', také elegantne zaokrúhlené zápästia, taký prudko sa zužujúci pevne vyplnený trup, také nohy, mužne zaobalené ako hrdinský meč.⁷⁴

Jeho opak predstavuje spisovateľ Šunsuke, ktorého odpudzuje pohľad na vlastnú starnúcu tvár a uvedomuje si svoju odpornosť s akou pôsobí na ženy. Je úspešným autorom, no chýba mu chuť a hlavne dôvod, ktoré by ho udržiavali i naďalej pri živote. Týmto dôvodom sa stane krása Juičiho, ktorá očarí každú ženu i muža a stane sa nástrojom Šunsukeho pomsty voči ženám.

Hoci Mišima zobrazuje Juičiho a Šunsukeho prevažne ako protiklady, majú i mnoho spoločného. Obaja majú radi tú istú osobu – Juičiho a obaja nemôžu milovať ženy, hoci každý z iného dôvodu. Preto sú si obe postavy blízke.

Juičiho okúzľujúci vzhľad a milostné dobrodružstvá sú porovnateľné s princom Gendžim, no na rozdiel od Gendžiho, Juiči je iba nástrojom, nekoná z vlastnej vôle. Je ako krásna antická socha, na ktorú sa všetci so závišťou dívajú, no nemá vlastnú vôľu a takmer žiadne city. Dokonalá socha navonok, no s prázdny vnútrom, to je cena, ktorú musel Juiči zaplatiť, aby mohol žiť navonok šťastný a normálny život.

Juičiho premena sa začína, keď sa do neho zaľúbi Jasuko, ktorá v ňom vidí svojho potenciálneho manžela, no on, ako sa prizná Šunsukemu, vie milovať len mužov.

„Chápete? Nemôžem milovať ženu. Viete, čo tým myslím? Moje telo ich môže milovať, ale môj záujem o ne je len čisto intelektuálny. Nikdy som nechcel ženu už od môjho narodenia. Nikdy som sa nepozrel na ženu a chcel ju.“⁷⁵

Šunsuke sa rozhodne Juičimu pomôcť, no okrem jeho krásy ho k tomu vedie i predstava Juičiho ako pomsty voči ženstvu, ktoré neznáša. „...nie je dobré učiť ženu potešeniu. Potešenie je tragický mužský vynález.“⁷⁶ Poradí mu, aby sa s Jasuko oženil, pretože sa i tak raz bude musieť oženiť. A keďže manželstvo je len banalita,

---

⁷⁴ Mishima, *Forbidden Colors* 21.

⁷⁵ Mishima, *Forbidden Colors* 24.

⁷⁶ Mishima, *Forbidden Colors* 25.

nie je potrebné, aby Jasuko vedela, že ju nikdy nemôže milovať. Šunsuke Juičimu taktiež sľúbi, že sa postará o to, aby ich manželstvo bolo ideálne.

Tým sa Juiči stane Šunsukeho dielom, ktoré využije proti všetkým ženám, ktoré mu počas jeho života ublížili. Šunsuke si uvedomuje, že Juiči je jeho presný opak. Mladý muž, ktorý nemiluje ženy, preto počas svojho života nebol nikdy nešťastný kvôli žene, a práve preto mu závidí a stane sa ideálnym nástrojom.

Mišima v tomto diele prvýkrát predstavuje postavu mladého muža, ktorý je nielen objektom túžby, ale zároveň i dravým lovcom svojich obetí, preto ho Mišima často prirovnáva k mladému vlkovi. Juiči, sebavedomý a okúzľujúci, no bezbranný a citlivý mladík, sa postupne začína meniť na bezcitné, nekontrolovateľné monštrum v spleti pretvárinky. Celý jeho život sa zmení pod manipuláciou Šunsukeho.

„Je to už asi osem rokov od puberty, čo sa postavil proti sexuálnej žiadostivosti, ktorou opovrhoval. Udržoval si svoje telo nepoškvrnené. Venoval sa matematike a športom – geometrii a počtom, skoku do výšky a plávaniu. Neuvedomoval si, že jeho voľba je ako Grécka voľba; matematika udržiavala jeho hlavu čistú a atletické súťaže udržiavali jeho energiu naladenú.“⁷⁷

Šunsuke prisľúbi Juičimu, že bude uchovávať jeho sexuálnu orientáciu ako tajomstvo a urobí čokoľvek preto, aby to tajomstvom aj zostalo. Zároveň mu bude vytvárať príležitosti na stretnutia s mužmi bez vedomia Jasuko a k tomu ešte Juiči od neho dostane päťstotisíc jenov. No na oplátku za to od neho Šunsuke žiada, aby sa zoznámil s každou ženou, ktorú mu predstaví, aby videl, či existuje taká, ktorá by mu odolala. Druhou podmienkou je, aby Juiči ešte raz prežil jeho mladosť, inak než ju prežil on sám.

Šunsuke predstavuje diabla, ktorému Juiči zapredal svoju dušu, aby mu pomohol utajiť svoju skutočnú sexuálnu orientáciu – homosexualitu. Juiči, zmietaný medzi vzťahmi s mnohými ženami i mužmi, ukrývajúc svoje skutočné pocity, klamúc svoju ženu, nakoniec zúfalo objaví lásku, ktorú cíti k pani Kaburagi. No Šunsuke mu jeho pocity okamžite vyvráti jednoduchým vysvetlením – „To je úplný nezmysel! To, čo

---

⁷⁷ Mishima, *Forbidden Colors* 27.

sa nazýva pocity, je ako krásna manželka, ľahko sa pomýli....Ide jednoducho o chorobu. Mladí muži, ktorí dosiahnu dospelosť sa zamilujú do lásky samotnej...⁷⁸ Juiči, ktorý najprv nebol schopný pociťovať voči niekomu lásku, zrazu objavuje svoju vlastnú prázdnotu a myslí si, že to, čo konečne pocítil, je láska. No po tomto momente radosti nasleduje precitnutie, keď si uvedomí, že sa nezamíloval do pani Kaburagi, ale do svojho druhého ja, do druhého Juičiho, ktorého milovala pani Kaburagi.

V diele *Spoved' masky* sa hlavný hrdina snaží presvedčiť sám seba, že miluje ženy, v *Zakázaných farbách* Juiči skúša iný postup, snaží sa predstaviť si Jasuko ako muža, aby si tým uľahčil vzťah k nej, no jeho pokus nie je ani zďaleka úspešný.

„Nakoniec zavrel oči a pokúsil sa predstaviť si Jasuko ako muža. No niečo perverzné počas tohto procesu predstavovania ale spravilo z pôvabnej ženy pred ním niečo menej ľúbezné než ženu – v skutočnosti obraz niečoho viac a viac odporného, čo je nemožné milovať.“⁷⁹

Svoju predstavivosť je Juiči nútený využiť aj počas prvej noci strávenej s Jasuko, i počas ďalších nocí, keď plní Šunsukeho plán pomsty.

„Zrkadlo bolo potrebné medzi ním a touto ženou....Zavrel oči a objal túto ženu. Keď tak urobil, v mysli objal vlastne svoje vlastné telo. V tme izby sa oni dvaja stali štyrmi ľuďmi. Pohlavný styk skutočného Juičiho s chlapcom, na akého pretvoril Jasuko a pohlavný styk dočasného Juičiho, ktorý si predstavoval, že dokáže milovať ženy, so skutočnou Jasuko, sa uskutočňovali naraz....Touto krátkodobou samovraždou bol tento čin ukončený. No začínajúc zajtrajškom sa ale samovražda stala zvykom.“⁸⁰

Vzťah s Jasuko je pre Juičiho len ako vzťah medzi chirurgom a keramikou. Juiči sa o nej v súvislosti s jej sexuálnym vplyvom na svoju osobu často zmieňuje ako o kuse keramiky. On je ako chirurg, na ktorého keramika nemá žiaden vplyv, no zároveň s ňou dokáže zaobchádzať dostatočne jemne a zručne, aby si nevšimla, že

---

⁷⁸ Mishima, *Forbidden Colors* 227.

⁷⁹ Mishima, *Forbidden Colors* 47.

⁸⁰ Mishima, *Forbidden Colors* 51.

niečo v ich vzťahu chýba. Preto sám seba presvedčí, že sa musí zúčastniť pôrodu. „Musím sa pozerat'. Nech by sa dialo čokoľvek, musím sa pozerat'....Mal by som si zvyknúť na to byť chirurgom. Keďže telo mojej ženy nie je pre mňa sexuálne nič viac než keramika, neexistuje dôvod, prečo by jej vnútro malo byť niečím viac.“⁸¹ Týmto naznačuje, že pre neho nemajú cenu ani pocity Jasuko, čo je veľká zmena oproti jeho pôvodným pocitom, keď sa Šunsukemu priznal, že nechce klamať nevinnú mladú ženu.

Juičiho jeho rozdvojená osobnosť privádza k záveru, že existujú dve rovnaké osoby. Jednou je krásny a sebaistý Juiči, ktorý sa hrá s citmi ľudí naokolo, sám neschopný akéhokoľvek cítenia. Druhou je plachý Juiči, ktorý existoval predtým, než stretol Šunsukeho, túžiaci po láske, čistý a nevinný.

Juičiho uvedomenie si vlastnej rozdvojenosti mu umožňuje vidieť monštrum vo svojom vnútri, to isté monštrum, ktoré je pre Šunsukeho dokonalým umeleckým dielom.

„Nájsť takú perfektnú bábku ako toto! Juiči je naozaj dokonalý. Nie len, že je morálne frigidný. Nie je závislý na opatrnosti, ktorou ostatní mladíci voňajú ako kadidlom. Ani v najmenšom neberie zodpovednosť za svoje činy. Jeho mravnosť v skratke hovorí - Nerob nič. Takže, ak niečo začne, vypustí z hlavy morálnosť. Tento mladík sa rozpadáva ako rádioaktívny materiál. On je naozaj to, čo som dlho únavne hľadal. Juiči neverí v moderné utrpenie.“⁸²

Juiči trpí aj pod vplyvom vlastnej dokonalosti. Uvedomuje si, že jeho manželka nemôže milovať skutočného Juičiho, pretože skutočný Juiči nemiluje ženy, preto určite miluje len dočasného a krásneho Juičiho, presne toho istého, ktorého miluje i skutočný Juiči. Ale ani počas stretávania sa s mladíkmi si nemôže byť istý, ku ktorej z jeho dvoch osobností cíti náklonnosť. Pochybuje o tom, či by ho dokázali milovať, aj keby nebol taký nádherný. Možno sú úplne pohltení jeho vzhľadom a jeho

---

⁸¹ Mishima, *Forbidden Colors* 292.

⁸² Mishima, *Forbidden Colors* 103.

osobnosť ani vnútorný šarm nie sú dôležité. Sužujú ho myšlienky, že existuje len pre krásu, len preto, aby jeho krása mohla byť obdivovaná.

„...aj v takej veľkej skupine s rovnakou orientáciou sa nikto neprejavil krásou, ktorá by prekonalala tú jeho....to hrôzu naháňajúce presvedčenie, že to, že toho muža stretol, musí skončiť tak, že sa s ním vyspí.“⁸³ Juičiho zhubná krása a samol'ubosť, ho vedie k záveru, že je predurčený na to, aby sa zaplietol s každým mužom, ktorého stretne, čo ho ale zároveň privádza do pocitu beznádeje.

Šunsuke tvrdí, že ak chce Juiči, aby mu ľudia verili jeho rolu dokonalého manžela, musí svoju manželku podvádzať i keď vie, že to nie je správne. Preto sa po návrate domov od cudzích žien či mužov vždy cíti ako prostitútka „...ktorej šťastné prázdniny sa práve skončili a teraz sa vracia k svojmu každodennému zamestnaniu.“⁸⁴

Cíti sa ako špinavá a úbohá troska bez vlastného vedomia.

„V skutočnosti, Juičiho telo ležiace vedľa jeho ženy bolo omnoho lacnejšie, než Juičiho telo vedľa chlapca, ktorého miloval, ale táto zvrátenosť hodnôt prerobila to, čo sa svetu zdalo byť ako perfektne zladená krásna mladá dvojica na ľadovo-chladné smilstvo, na vzťah neplatenej prostitúcie.“⁸⁵

Mišima taktiež zobrazuje kritiku voči väčšinovému princípu spoločnosti – spoločnosti, ktorej vládne ústredný vzťah medzi mužom a ženou. Každý človek vymykajúci sa tomuto princípu je okamžite uvrhnutý pod vlnu kritiky. Preto sa stali bary pre homosexuálov a vyhradené uličky v Tokiu jediným útočiskom a skrýšou pre mnoho netradične orientovaných ľudí.

„Nedeľa homosexuálov je žalostná. V ten deň, celý deň žiadne teritórium nie je ich....všade hrdo vládne princípu väčšinového pravidla. Staršie páry, páry stredného veku, mladé páry, milenci, rodiny, deti, deti, deti, deti, deti a ešte k tomu tie mizerné detské kočíky...“⁸⁶

---

⁸³ Mishima, *Forbidden Colors* 57.

⁸⁴ Mishima, *Forbidden Colors* 59.

⁸⁵ Mishima, *Forbidden Colors* 147.

⁸⁶ Mishima, *Forbidden Colors* 172.

Postoj okolia voči homosexuálom je zobrazený hlavne cez Jasuko a Juičiho matku. Obe dostanú list, ktorý opisuje Juičiho homosexuálne aktivity, jeho vplyvných patrónov a zdôrazňuje, že mal už minimálne sto mladíkov ako milencov. Jeho matka sa dokonca rozhodne navštíviť bar pre homosexuálov, kam Juiči často chodieval. Jasuko prijíma túto pravdu rezignovane, Juičiho matka je naopak naplnená odporom voči Juičimu i celej homosexuálnej komunite. Dôvod v uvoľnení mravov vidí hlavne v zmene spoločnosti a výchove mladých ľudí.

S ďalšími odhaleniami prichádza pani Kaburagi, ktorá Jasuko i Juičiho matke prezradí, že má pomer s Juičim. Obe veľmi rýchlo zabudnú na inkriminujúci dopis a s úľavou príjmu Juičiho neveru. Jeho matka je dokonca spokojná priam až šťastná, že Juiči je vyhľadávaný opačným pohlavím.

V závere diela sa Juiči rozhodne vrátiť Šunsukemu päťstotisíc jenov a vymaniť sa s pod jeho kontroly, no ešte predtým, než tak stihne vykonať, Šunsuke zomiera a vo svojej vôli mu odkáže desať miliónov jenov. Týmito peniazmi je Juiči i naďalej pripútaný k Šunsukeho vôli.

4.3.2.1. Špecifické znaky tvorby Mišimu Jukia

Hoci Mišima kritizoval Japonsko a jeho preberanie západných hodnôt, jeho diela boli jednými z najčítanejších diel na Západe. Za svoje jedinečné miesto v japonskej literatúre Mišima vďačí svojmu špecifickému literárnemu jazyku, kontroverznému vystupovaniu ale i inováciám v tematike a jej spracovaní.

Niekoľko storočí po Saikakuovej literatúre sa spolu s ďalšími modernými autormi vo svojich dielach začal venovať homosexualite a ako prvý z japonských autorov napísal diela, ktoré sa venovali homosexualite ako jedinečnej téme v celom obsahu diela. Vyobrazuje zhubný vplyv spoločnosti a jej obrazu normálnosti na sexualitu. Zobrazuje predsudky hlboko zakorenené v ľudskom podvedomí.

V diele *Spoved' masky* sa venuje vnútru a pocitom homosexuálne orientovaného hrdinu, ktorý si začína uvedomovať svoju odlišnosť, no zároveň i záťaž spoločenských noriem a očakávaní, ktoré mu znemožňujú uskutočniť svoje túžby. V *Zakázaných farbách* zachádza viac do detailov života maskovaného homosexuála, ktorého pokus žiť život podľa svojich snov nie je veľmi úspešný, pretože pre to musí

obetovať všetko. Pokúša sa zachytiť fungovanie barov pre homosexuálov a mužskú prostitúciu v Tokiu.

Vo svojich dielach opisuje modernú zmiešanú spoločnosť, ktorá sa snaží zbaviť pôvodných tradícií, no nie vždy úspešne. Preto nové zásady narážajú na odpor zakoreneného pôvodného Japonska, čo jeho postavy často vedie k psychickému utrpeniu, rozdvojeniu osobností alebo nezmyselným činom.

Okrem kritiky súčasnej spoločnosti je v jeho dielach prítomné aj varovanie do budúcnosti. Mišima chcel upozorniť japonský národ na to, kam touto modernou cestou smeruje a čo počas nej bude musieť obetovať.

Jeho diela sa vyznačujú protikladmi. Túžba po láske je v kontraste s neschopnosťou lásku prijať alebo ju vyjadriť. Vonkajšia krása v kontraste s vnútornou povrchnosťou, mladosť v kontraste s všadeprítomnou smrťou.

Postavy v Mišimových dielach, často trpia poruchou osobnosti a psychickými problémami, ktoré odzrkadľujú ich utrpenie, ktoré je spôsobené ich nepretržitou pretvárkou. Ani jeden z hrdinov nie je spokojný so svojim umelo vytvoreným životom, no zároveň sa nedokáže odpútať od spoločenských konvencií a žiť svoj život podľa svojich predstáv.

Mišima dokázal vytvoriť realistické postavy a na ich osude sa pokúsil poukázať na strnulosť a prílišnú konzervatívnosť japonského národa, a jeho pohľad na sexualitu. Pomocou svojich hrdinov chcel ukázať psychické utrpenie, ktoré musí každý homosexuálne orientovaný jedinec podstúpiť, ak chce prežiť v spoločnosti, bez toho aby musel pocítiť odsúdenie. No na druhej strane sa odcudzí sám sebe a stáva sa len ďalšou bábkou bez vlastnej jedinečnosti, ktorá sa stratí v dave ostatných navonok normálnych, bežných ľudí.

5. Porovnanie zobrazenia homosexuality v japonskej a západnej literatúre

5.1. Vplyv starovekej literatúry

5.1.1. Antická literatúra

Svet mýtov antického Grécka pripomína zhýralý svet v dielach Saikakua. Prvým príbehom s homosexuálnou tematikou je príbeh Hyakinta a básnika Thamyrisa. Thamyris je vlastne prvým mužom, ktorý sa usiloval o srdce iného muža, no jeho sokom sa stane sám boh Apolón.⁸⁷

Ďalším je príbeh Ganymédea, najkrajšieho muža na zemi. Zatúži po ňom i sám Zeus a preto ho unesie. Ganymédes sa tak stane čašníkom bohov.⁸⁸

Rozšírenie homosexuality v antickom Grécku vyjadrovalo víťazstvo patriarchátu nad matriarchátom. S rozšírením platónskej filozofie sa pôvodne dominantné ženy stali len slúžkami, ktoré boli potrebné na rodenie detí a všetku moc mali pevne v rukách mužů.⁸⁹

Homosexualita si udržala svoje postavenie počas obdobia antického Grécka i Ríma pravdepodobne až do štvrtého storočia, keď bol v roku 313 Konštantínom vydaný Milánsky edikt, ktorý určoval tolerantný postoj voči kresťanstvu; a v roku 325 zvolaný Nicejský koncil, na ktorom bolo bližšie špecifikované ortodoxné kresťanské učenie.⁹⁰ Od tohto obdobia došlo k rozmachu kresťanského náboženstva, ktoré vytvorilo kresťanskú cirkev ako jednu z najmohutnejších inštitúcií na svete.

5.1.2. Biblia

„Nebudeš obcovať s mužom ako so ženou. Je to ohavnosť.“ (Lv. 18:22)⁹¹

„Keby muž spal s mužom ako so ženou, obaja sa dopustia ohavnosti. Musia zomrieť; ich krv padni na nich.“ (Lv. 20:13)⁹²

---

⁸⁷ vid' Graves 78.

⁸⁸ vid' Graves 118.

⁸⁹ vid' Graves 120.

⁹⁰ vid' Dr. Miroslav Kamenický, CSc., *Lexikón svetových dejín* (Bratislava: Slovenské pedagogické nakladateľstvo, 2001) 28.

⁹¹ prekl. Ekumenické komise pro Starý a Nový zákon, *Bible: Písmo svaté Starého a Nového zákona* (Praha: Česká biblická společnost, 1992) 114.

Biblia, jedno z najvplyvnejších diel svetovej literatúry, jasne odsudzuje akúkoľvek homosexualitu. Hoci konkrétne spomína len vzťahy medzi dvoma mužmi, zákaz sa vzťahuje i na vzťah dvoch žien.

V Biblii sa ďalej spomína zákaz vstupu do Božieho kráľovstva, ktorý platí pre smilníkov a nemravníkov. (1 Korinským 6:9-10)⁹³ Preto je považovaná za základ predsudkov voči homosexualite. Ohromné rozšírenie kresťanského náboženstva a moci cirkvi, znamenalo i rozšírenie antipatie voči homosexualite.

5.2. História homosexuality v literatúre Západu

Literatúra Západu sa odlišuje od japonskej literatúry hlavne v prístupe voči homosexualite, ktorý vychádza prevažne z ich odlišných kultúrnych prostredí. Na Západe bol veľký vplyv antiky postupne vytlačený kresťanstvom, čím sa zaviedol ortodoxný spôsob myslenia a písanie o homosexualite bolo počas prvého tisícročia len veľmi zriedkavým javom.

Dôležitú úlohu v dejinách homosexuality zohral kňaz a učenec trinásteho storočia Tomáš Akvinský, ktorý zavrhol všetky formy sexuality, ktoré nemali ako cieľ priviesť na svet potomkov.⁹⁴

Jedným z významných diel stredoveku, kde sa homosexualita zobrazuje len v pozadí, je *Božská komédia* Dante Alighieriho zo začiatku štrnásteho storočia. Jeho obraz pekla obsahuje i časť vyhradenú pre smilníkov, v ktorej stretáva svojho priateľa, ktorý sa oddával homosexuálnej láske. V *Božskej komédii* Alighieri ponúka zmes božského zatratenia i ľudského pochopenia,⁹⁵ pretože je ochotný nezanevrieť na svojho priateľa i napriek jeho sexuálnej orientácii.

Prvým významným novodobým dielom, v ktorom sa otvorene rozoberá homosexualita, je hra *Edward II* od Christophera Marlowea, ktorá pochádza z konca šestnásteho storočia.⁹⁶

---

⁹² Bible 116.

⁹³ vid' Bible 181.

⁹⁴ vid' Václav Jamek, *O prašivém houfci: literatura, homosexualita, AIDS* (Praha: Torst, 2001) 14.

⁹⁵ vid' Jamek 13.

⁹⁶ vid' Jamek 15.

V osemnástom storočí ženskú homosexualitu v mníšskych kláštoroch vyobrazil vo svojom románe *Mníška* Denis Diderot.⁹⁷ V Anglicku boli neskôr veľmi významné Shelleyho básne s homosexuálnymi témami⁹⁸ i diela bisexuálneho básnika Lorda Byrona.⁹⁹

V devätnástom storočia sa začína vzťahovať najmä meštianska kultúra, ktorá so sebou prináša i nový postoj voči vzťahom rovnakého pohlavia, ktoré už nie sú len nábožensky neprijateľné, ale sú i spoločensky neprístupné. Príkladom bol Oscar Wilde, ktorý svoju homosexualitu neodhalil z dôvodu obáv zo škandálu, preto sú v jeho dielach ako *Obraz Doriana Graya* alebo *De Profundis*, ukryté len jemné náznaky. Wilde bol kvôli svojmu vzťahu s Lordom Alfredom Douglasom uvrhnutý na dva roky do väzenia.¹⁰⁰ Počas prudérneho Viktoriánskeho obdobia bola otvorená homosexualita stíhaná a odsúdená. K jej úplnej legalizácii vo Veľkej Británii došlo až v roku 1966.¹⁰¹

K najdôležitejšej zmene, hoci nie vo verejnom názore na homosexualitu, ale v jej rozšírení do verejného povedomia a do literatúry došlo v dvadsiatom storočí. Paradoxne sa tak stalo najmä kvôli silnejúcemu tlaku a snahe zatlačiť ju do úzadia. Homosexualita bola utláčaná, no tým sa ešte viac dostala na svetlo¹⁰² a stala sa dôležitou témou modernej prózy, poézie i drámy.

5.3. Hlavné rozdiely

Na rozdiel od Japonska sa v literatúre Západu tematika homosexuality nevyhla ani dramatickým dielam. Do šesťdesiatych rokov dvadsiateho storočia sa tejto téme síce mnohí dramatici vyhýbali,¹⁰³ no v štyridsiatych rokoch začína tvoriť nová mladá generácia autorov ako Tennessee Williams, Arthur Miller a Edward Albee. Po druhej

---

⁹⁷ vid' Jamek 19.

⁹⁸ vid' James Bieri, *Percy Bysshe Shelley: A Biography* (University of Delaware Press, 2004) 70-71.

⁹⁹ vid' Robert Aldrich, *The Seduction of the Mediterranean: Writing, Art, and Homosexual Fantasy* (Routledge, 1993) 70.

¹⁰⁰ vid' Richard Ellmann, *Oscar Wilde* (London: Penguin Books, 1988) 48-49.

¹⁰¹ vid' Pat Rogers, ed. *An outline of English literature*, (Oxford: Oxford University Press, 1987) 398.

¹⁰² vid' Jamek 25.

¹⁰³ vid' Richard Gray, *A History of American Literature* (Malden: Blackwell, 2004) 721.

svetovej vojne sa autori venujúci sa dráme začínajú zaujímať o sexualitu, stratenú generáciu, individualizmus i pochybnosti ohľadne náboženstva a spoločnosti, ktoré vyvolala prevažne dezilúzia po vojne.

Dielo Edwarda Albeeho *Stalo sa v zoo* z konca päťdesiatych rokov dvadsiateho storočia je príbehom náhodného stretnutia dvoch mužov v parku. Hoci neopisuje jasne homosexuálny vzťah, jedna z postáv – Jerry, sa otvorene priznáva k tomu, že bol kedysi homosexuálom..

Prvou úspešnou hrou s témou homosexuality sa stalo dielo *Chlapci v bande*,¹⁰⁴ ktoré napísal Mart Crowley¹⁰⁵ a ktoré malo premiéru v roku 1968. Ďalšie hry boli *Ako je*¹⁰⁶ od Williama M. Hoffmana alebo *Normálne srdce*,¹⁰⁷ hra napísaná Larym Kramerom.¹⁰⁸

Ďalším dôležitým rozdielom je pozícia ženských autoriek vo vzťahu k zobrazovaniu či už mužskej alebo ženskej homosexuality. Západná literatúra venuje viac priestoru ženskej homosexualite i ženským autorkám. Príkladmi sú diela gréckej poetky Sapfo zo šiesteho storočia pred našim letopočtom alebo hra *Detská hodina*¹⁰⁹ od Lillian Hellman či diela Willy Cather.

Na prelome devätnásteho a dvadsiateho storočia tvorila bluesové básne s lesbickou tematikou afro-americká spisovateľka Ma Rainey.¹¹⁰ Ďalšou významnou afro-americkou autorkou bola Audre Lorde, ktorá vo svojich básniach opisovala predsudky, s ktorými musí bojovať ako žena, afro-američanka i lesbička.¹¹¹ Paula Gunn Allen bola naopak významnou autorkou o ženskej homosexualite a aktivistkou indiánskeho pôvodu.¹¹²

---

¹⁰⁴ anglický názov – *The Boys in the Band*

¹⁰⁵ vid' Gray 721.

¹⁰⁶ anglický názov – *As Is*

¹⁰⁷ anglický názov – *The Normal Heart*

¹⁰⁸ vid' Gray 721.

¹⁰⁹ anglický názov – *The Children's Hour*

¹¹⁰ vid' Gray 531.

¹¹¹ vid' Gray 599.

¹¹² vid' Gray 805.

Signifikantnú úlohu v západnej, prevažne americkej literatúre, zohrávajú i autori afro-amerického pôvodu. Napríklad James Baldwin, ako jeden z najvýznamnejších autorov, ktorí sa zaoberali homosexualitou, bol sám homosexuálom. V mladosti bol utláčaný svojím nevlastným otcom, ktorý bol ortodoxným kňazom a nezdieľal liberálne postoje voči vzťahu medzi rovnakým pohlavím.¹¹³ Jeho najvýznamnejším dielom ohľadne vzťahov medzi dvomi mužmi je dielo *Giovanniho izba*. Na jeho tvorbu nadviazal Essex Hemphill, ktorý sa cítil utláčaný kvôli rasovej i sexuálnej odlišnosti.¹¹⁴

---

¹¹³ vid' Gray 678.

¹¹⁴ vid' Gray 674.

Záver

Podľa anglickej spisovateľky Jeanette Winterson „...homosexuálom nestrpčuje život ich zvrhlosť, ale zvrhlosť ich okolia.“¹¹⁵ Táto myšlienka platí i pre Japonsko. Homosexualita je odsudzovaná na základe konvencií a majoritného spôsobu myslenia. Literatúra Západu tento negatívny postoj rozvíjala už od obdobia rozšírenia Biblie, no do Japonska sa dostal až s príchodom a neskorším rozšírením západnej kultúry prevažne v 20. storočí.

Japonské knihy starej a klasickej literatúry naopak ponúkajú obraz sveta, ktorého neodlúčiteľnou súčasťou boli rovnako vzťahy heterosexuálne i vzťahy medzi osobami toho istého pohlavia. Neskôr sa ale literatúra vyvíjala pod rastúcim vplyvom Európy a Ameriky, ktoré nahrádzajú pôvodné domáce a čínske inšpiračné zdroje. Moderné diela najčastejšie zobrazujú reakciu spoločnosti na akékoľvek náznaky a prejavy homosexuality. Nové normy spoločnosti z obdobia Meidži mali na svedomí izoláciu homosexuálov, pretože nevyhovovali obrazu, ktorého stredobodom bola rodina a vzťah medzi mužom a ženou. Po druhej svetovej vojne došlo k zvoľneniu cenzúry a k liberalizácii obsahu tlačených kníh podľa vzoru Západu. Mišima Jukio, ako predstaviteľ povojnovej literatúry, sa počas tohto obdobia plného zmien nezameral na zmenu japonskej spoločnosti ako celku, ale na premenu jednotlivca a jeho fungovanie v novo-formujúcej sa spoločenskej situácii.

Dôležitým rozdielom medzi predmodenou a modernou literatúrou je i spôsob nadväzovania vzťahov medzi rovnakým pohlavím. V súčasnej literatúre, ľahkosť s akou sa kedysi vytvárali vzťahy, nahrádzajú problémy s komunikáciou a dôverou voči spoločnosti ako celku i voči jednotlivcom. Napriek tomu, že v japonskej spoločnosti stále pretrváva silný kolektivismus, silne sa rozvíja i individualizmus a snaha jedinca presadiť sa, ktorá ale naráža na ľahostajnosť okolia. Mišimove postavy taktiež trpia v nešťastných vzťahoch so strachom pred odsúdením verejnosťou a nenachádzajú pochopenie v chladnom, neosobnom okolí.

---

¹¹⁵ Jeanette Winterson, *Na svete nejsou jenom pomeranče* (Argo, 1998) 172.

Hoci ženy ako autorky zastávali dôležité miesto v literatúre Japonska hlavne od obdobia Heian, v prípade diel opisujúcich homosexualitu sú knihy ženských autoriek skôr výnimkou. Téma homosexuality v predmodernej i modernej literatúre sa venujú takmer výlučne muži, pretože i homosexualita bola rozšírená hlavne medzi mužským pohlavím.

Téma homosexuality sa v starých dielach nachádzala len ako sprievodný prvok a nebola hlavnou myšlienkou diela. Tento trend pretrvával aj v období zábavnej literatúry, ktorá tvorila základ populárnej literatúry až do 19. storočia. S obdobím Meidži sa začala éra cenzúry a homosexualita bola zakázaná nielen v literatúre ale i ako súčasť osobného života. Najdôležitejší zlom nastal až po druhej svetovej vojne, keď sa homosexualita dostala do povedomia obyvateľstva vďaka významným dielam, ako boli Mišimove *Zakázané farby* alebo *Spoved' masky*.

Paralelne s vývojom zobrazovania homosexuálnych vzťahov sa pretvárali aj postoje spoločnosti voči týmto dielam. V diele *Príbeh princa Gendžiho* bola samotná homosexualita zobrazená len okrajovo a spoločnosť bola na vzťahy medzi dvoma mužmi zvyknutá, takže v tomto diele bola prijatá tolerantne. V období Edo a najmä v tvorbe Saikakua tvorila súčasť zábavy a slúžila najmä na pobavenie ako súčasť príbehov s ponaučením. Počas obdobia Meidži sa diela s homosexuálnou tematikou takmer vytratil z povedomia verejnosti. K ich návratu medzi populárnu literatúru došlo v dvadsiatych rokoch 20. storočia a postupne si tieto diela získavali priaznivcov medzi širokou verejnosťou, no zároveň i mnoho odporcov.

Trend rozdelenej spoločnosti na homosexualitu tolerujúcu a odsudzujúcu časť pretrváva i v dnešnej dobe, a to nie len v Japonsku, ale po celom svete. Diela s homosexuálnou tematikou preto môžu pomôcť k rozšíreniu pochopenia a k dosiahnutiu rovnocennosti homosexuálov a heterosexuálov.

Summary

The main concern of this bachelor thesis is to cover the portrayal of homosexuality throughout the Japanese literature. The unique features of the portrayal, which stand in opposite to the Western style, were created mainly under the influence of isolation of the Japanese islands from the main cultural influence of Bible, Christianity and main literary movements. On the other hand, though the modern Japanese literature still has its unusual character, it is much more influenced by the foreign literature. The first chapter of the thesis is a brief summary of the main terminology used in connection with the same-sex love. The main emphasis is placed upon the historical development of the Japanese society and its view and attitude towards homosexuality in general, and its appearance in literature. The final part of the thesis focuses on the work and life of Mishima Yukio, who was a significant figure in modern Japanese literature. He used homosexuality as a theme in his works like *Confessions of a Mask* and *Forbidden colors* in a striking way. The last chapter is devoted to the main differences between the Japanese literature and the Western literature.

Bibliografia

Primárna literatúra:

prekl. Aston, W.G. *Nihongi: chronicles of Japan from the earliest times to A.D. 697.*

Tokyo: Charles E. Tuttle Co., 1993.

prekl. Ekumenické komise pro Starý a Nový zákon. *Bible: Písmo svaté Starého a Nového zákona.* Praha: Česká biblická společnost, 1992.

Graves, Robert. *Řecké mýty I.* Praha: Odeon, 1982.

Ihara, Saikaku. *Největší rozkošnice: Pět rozkošnic.* Praha: Odeon, 1967.

Mishima, Yukio. *Forbidden Colors.* New York: Vintage International, 1999.

Mishima, Yukio. *Geständnis einer Maske.* Hamburg: Rowohlt, 2007.

Murasaki Šikibu. *Příběh pince Gendžiho I.* Praha - Litomyšl: Paseka, 2002.

Natsume, Soseki. *Kokoro.* Washington: Regnery Publishing, 2000.

Ueda, Akinari. *Vyprávění za měsíce a deště.* Praha: Odeon, 1971.

Winterson, Jeanette. *Na světě nejsou jenom pomeranče.* Argo, 1998.

Sekundárna literatúra:

Aldrich, Robert. *The Seduction of the Mediterranean: Writing, Art, and Homosexual Fantasy.* Routledge, 1993.

Bieri, James. *Percy Bysshe Shelley: A Biography.* University of Delaware Press, 2004.

- Boháčková, Libuše, Vlasta Winkelhöferová. *Vějíř a meč*. Praha: Panorama, 1987.
- Ellmann, Richard. *Oscar Wilde*. London: Penguin Books, 1988.
- Gray, Richard. *A History of American Literature*. Malden: Blackwell, 2004.
- Jamek, Václav. *O prašivém houfci: literatura, homosexualita, AIDS*. Praha: Torst, 2001.
- Dr. Kamenický, Miroslav CSc. a kol. *Lexikón svetových dejín*. Bratislava: Slovenské pedagogické nakladateľstvo, 2001.
- Keene, Donald. *Dawn to the West: Japanese literature of the modern era*. New York. Columbia University Press, 1998.
- Kernberg, M.D. Otto F. *Agression in Personality Disorders and Perversions*. New Haven: Yale University Press, 1992.
- McLelland, Mark J. *Male Homosexuality in Modern Japan: Cultural Myths and Social Realities*. Routledge, 2000.
- Moran, Leslie J. *The homosexual(ity) of law*. London: Routledge, 1996.
- Penal Code (Act No.45 of 1907)* 2006. 30. marec 2009
<http://www.cas.go.jp/jp/seisaku/hourei/data/PC_2.pdf>.
- Pfugfelder, Gregory M. *Cartographies of Desire: Male-male sexuality in Japanese Discourse 1600 – 1950*. Berkeley, California: University of California Press, 2007.
- Reischauer, Edwin O., Albert M Craig. *Dějiny Japonska*. Praha: Lidové Novny, 2001.

Rogers, Pat, ed. *An outline of English literature*. Oxford: Oxford University Press, 1987.

Okamoto, Shigeko, and J.S. Shibamoto Smith, eds. *Japanese Language, Gender, and Ideology: Cultural Models and Real People*. Oxford: University Press, 2004.

Starrs, Roy. *Deadly Dialects: Sex, Violence and Nihilism in the World of Yukio Mishima*. Kent: Japan Library, 1994.

Stokes, Henry Scott. *The Life and Death of Yukio Mishima*. New York: Cooper Square Press, 2000.

Weeks, Jeffrey, et al., eds. *Sexualities and society: a reader*. Cambridge: Polity Press, 2003.

Japonské zdroje:

Yoshida, Seiichi. *Gendai Nihon Bungaku Nenpyō 2*. Tokyo: Chikuma shobō, 1958.